

Postritel: „Pisipäkk” * „Pähklipureja ja neli kuningriiki”

KOOLILASTE AJAKIRI

10
2018

HIND 2,25 €

HEALAPS

Hei, muinasjutusõpradest sulesepad! Silmad siia!

ALANUD ON UUS STEN ROOSI MUINASJUTUVÕISTLUS!

Eesti Lastekirjanduse Keskus koos perekond Roosiga kutsuvad 11–15-aastaseid lapsi osalema Sten Roosi nimelisel muinasjutuvõistlusel. Ants ja Ann Roosi pojale pühendatud võistlus toimub tänavu 27. korda.

Muinasjutte võib kirjutada vabalt valitud teemal. Tekstide soovitatav pikkus on 1–2 A4 lehekülge. Lood palume saata **14. jaanuariks 2019 märgusõnaga „Steni muinasjutuvõistlus“** meiliaadressil elk@elk.ee või Eesti Lastekirjanduse Keskusesse aadressil **Pikk 73, Tallinn 10133**. Tööle palume lisada muinasjutu autori nimi, vanus, kool ja klass.

Tulemused tehakse teatavaks pidulikult auhinnatsereemonial Eesti Lastekirjanduse Keskuses 2019. aasta mais. Lisaks peauhinnaile antakse välja mitmeid eriauhindu. Parimad muinasjutud avaldab ajakiri Hea Laps.

Nagu ehk märkasite, head kirjalapsed, on seekord muinasjutuvõistluse korralduses toimunud väikesi muudatusi: muinasjuttude ärasaatmisega on veidi rohkem aega kui eelmistel aastatel ja ka auhindamine toimub natuke hiljem. Seekord tuleb võistlustööd saata kas tava- või e-postiga

Eesti Lastekirjanduse Keskusesse. Steni vanemad, Ann ja Ants Roos, on teadagi korraldajate seas, kuid põhilise korraldustöö võttis enda õlule lastekirjanduse keskus.

Lastekirjanduse keskuse direktor Triin Soone: „Meil on suur rõõm ja au jätkata nii pika traditsiooniga ettevõtmist. Haapsalus elavad Ann ja Ants Roos on keeletundlikud ja laste loovust toetavad inimesed, kes on loonud sisuka ja lastele huvipakkuva loomekonkursi. Eestis on vaid paar laste loomevõistlust, mis on sellisele ajaproovile vastu pidanud. Lastekirjanduse keskus koos Eesti Kirjandusmuuseumi, Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja Haapsalu Linnavalitsusega püüab seda suurepärase traditsiooni väärilt jätkata.“

Sten Roosi muinasjutuvõistlus toimub alates 1993. aastast. Konkurs kuulutatakse välja igal aastal 6. septembril, Sten Roosi sünniaastapäeval. Kirjandusvõistluse eesmärk on äratada lastes huvi omaloomingu vastu, parandada nende emakeelset väljendusoskust ning arendada loovust. Mullu võttis võistlusest osa 239 koolilast, välja anti 38 auhinda.

Suur aitäh haridus- ja teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS

SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

Mia Johanna Rohula, Anett Kalbergi, Mirabell Veli, Kristjan Kändla, Birgit Ületoa, Ülle Küttsemi, Leelo Tungla värsse — 4
Katrín Kábiní „Poiss ja pääsuke“ — 6
Imre Nõmme „Kuidas rästikupojad talveks valmistusid“ — 8
Daniel Nurmiku „Timo ja kuri hiigeltibu“ — 9
Anitra Lukjanovi „Mahe karuema hääl“ — 10
Luulesõit — 12

GALERII

Näituselt „Kiiksuga kivid“ — 13

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask gladiolist — 14
Tere, lind! Peep Veedla faasanist — 16

Muuseumide mäng — 18
Triinu Pikkmeetsa „Fantaasia lugu“ — 20
Poster 1 „Pisipäkk“ — 21
Poster 2 „Pähklipureja ja neli kuningriiki“ — 22

TEE ISE

Osavnäpp: Lully Gustavsoni hiireke — 25
Mustkunstnik Ande taldrikutrikk — 26
Kirjalaps — 27
Sandra sööginurk: mulgipuder ja praebaklžaan — 28

NUPUTA JA NAERA

Ilmar Trulli ristsõna — 29
Lembitu mõistatus, viktoriin — 30

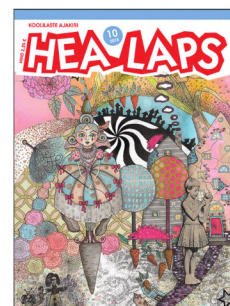
Paetisme — 31
Naeru-uss — 32

ELUMELU

Uudised — 33
Avasta endas geenius! Plastik — 34
Thomas Scheileke koomiks — 36
Kinouudised — 37
Hobid ja huvid: Anna Maria Uulma intervjuu Lisette Ojaga — 38
Siit ja sealt — 39
Järjehoidja — 40
Markus Saksatamm kaitseväge embleemidest — 41
Rimonne osavate käte võistlus — 43
Insplay robotivõistlus — 44

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast
Väljaandja: SA Kultuurileht
Voorimehe 9, Tallinn 10146, tel 6833145
Toimetus: toimetus@healaps.ee
Peatoimetaja: Leelo Tungal (leelo@healaps.ee)
Kujundaja: Vivika Kalt (vivika@healaps.ee)
Toimetaja: Anna-Magdaleena Kangro (anna@healaps.ee)

Trükk: Aktaprint
Tellimine: AS Ekspress Post,
tel 6177717
www.tellimine.ee
Hind üksikmüügis 2,25

Kaaneplilt: Liisi Lukk

Anna-Liisa Sõaask Viljandi Gümnaasiumist

Mia Johanna Rohula Pärnu Raeküla kooli 3.b klassist

MÕISTATUS, KÜSIMÄRK

Sa oled uskumatult muutunud.
Sa oled kirjeldamatu, võimatu.
Ma ei tea, kui pikad on su juuksed,
ma ei tea, mis värvi on su püksid.
Samuti ei tea, kust oled pärit ja
kas sa tahad olla üks.
Ma ei tea, milline on sinu iseloom,
ma ei tea, kas sulle meeldib Harry Potter.
Ma ei tea sinust mitte midagi ja see
on täiesti totter. Isegi seda, mis pidi
on sul seljas särk. Sa oled üks
mõistatus, küsimärk.

Anett Kalberg Võhma kooli 8. klassist

• • •

Armastus on neile,
kes suudavad tunda valu.
Valu on neile,
kes on emotsionaalsed.
Emotsionaalsus on neile,
kes on nõrgad.
Nõrkus on aga
igale inimesele.

Mirabell Veli Holstre kooli 8. klassist

LÄBIPAISTVUS

Õhuline läbipaistvus
on justnagu pimeduse laitus
ja udusule sügisene paitus,
kella kaheksane tunnetekallistus.

Me kahekesi kasvame kokku,
meie tunded ei tohi minna lahku.
Me küll ruttame meeletult kähku,
aga õhtul poeme ikka kahekesi põhku.

On järgmine hommik, on valge,
kuid see hommik on eriti karge.
Me ju võime oma jutuga panna täiesti pange,
aga seda ma tean, saatust on meiega lauge.

Kristjan Kändla Kalmetu põhikoolist

SÜGISENE PÄIKE

Kaugel on sügisene päike,
klassi läbi akna toob ta läike.
Klassiruum on väike,
aga armas ja hubane,
kui sisse paistab päike.

Ei ole tal enam seda kuumust,
et õues saaks tekkida huumust.
Külm toob maale jäise läike,
kaugeks on jäänud sügisene päike.

Kevad, kui see ükskord saabub,
siis üks suur probleem laabub.
Päike on taas lähemal –
100 km vähemalt!

Birgit Ületoa Viljandi Jakobsoni kooli 9. klassist

MATE = RASKE ELU

Kui mates kohe üldse ei lähe
ja vahel kaob isegi elutahe,
siis lihtsalt üks tehe tee –
kui läheb sassi, raiska paberit veel.

Ja nii sa teed veel mitu korda
ning lehti aina hunnikusse korjad.
Ja alla tohid anda sa alles siis,
kui järgmise tunnika hinne on viis.

Ülle Kütsen

ÕPETAJATE PÄEV

See ei ole mingi aps,
õpsist saanud koolilaps,
õpilasest õpetaja.
Aga milleks seda vaja?
Arvab klassiõde Liisi:
„Et saaks õpetaja viisi!”

Arte Gümnaasiumi näitusel

Leelo Tungal

KÕIKE KORRATA ON VAJA!

Meie klassiõpetaja
absoluutselt kõike teab –
koolis kõike, mida vaja,
tema õpetama peab.
Ega sellist teist ei leita
maa peal mitte kuskil, eks?
Nelja aasta jooksul meid ta
tegi väga tarkadeks!

Ühest klassist teise viies
meid ta muudkui julgustas –
nüüd on meil siis käsil viies,
päris suurte laste klass.
Kõike korrata on vaja –
kehtivat see tarkus näib.
Teate, nüüd me õpetaja
esimeses klassis käib!

Poiss ja pääsuke

Katrin Käbin

„**E**ma, ema, näita mulle ka, mis sa leidsid?” päris poiss. „Oi, kui armas! Kes see on? Mis lind see on? Kuidas ta siia sattus?” oli poiss imelisest leiust rabatud.

Keset kõige tihedama liiklusega ristmikku kükitas valgusfoori kõrval asfaldil väike lind, suled turris. Punane. Ei, mitte lind, vaid valgus fooris näitas punast. Õnneks. Lind tundus olevat segaduses. Kiirelt tegi ema lähimale autojuhile viipe, et too rohelisega sõitu ei alustaks, vaid laseks väikese liikleja suurest möllust turvaliselt ära viia.

Imearmas! Väike lind lasi end ettevaatlikult pihku võtta, kuid avaldas siiski oma arvamust valju säutsumisega, terased mustad silmad lähenejaid valvsalt silmitsemas.

Õrnalt, kuid kindlameelselt haardusid peened linnavarbad ümber ema sõrmede. Pääsuke. Täitsa kindel. Nooruke veel. Noka ümber paistis helekollane rant. Ema hoidis lindu ettevaatlikult peos nii, et vaid linnu pea ja saba paistsid.

„Kus ta ema on? Mis me temaga teeme?” tahtis poiss

korraga kõike teada ja vaatles imetledes väikest lindu, kes just hetk tagasi oli autoteelt pääsenud.

„Sõidutee on linnupojale väga kehv koht puhkamiseks. Mulle tundub, et see on suitsupääsuke. Alles väga noor. Vaata, kurgu all on näha punakaid sulgi. Küllap on ta pesast välja lennanud, kuid väsis ja valis-ki peatuseks sõidutee,” selgitas ema, kui oli pojaga turvaliselt jõudnud teisele poole teed.

„Ta on nii armas! Kas me tohime ta endale jätta?” lunis poiss ja vaatas emale lootusrikkalt otsa. Kuid ema vastas: „Pääsukese koht ei ole puuris, ta on loodud lendama. Ja meil on kodus kaks kassi. Ei, otsime talle ohutu koha, kus ta saab puhata ja siis ära lennata. Mulle tundub, et võime ta sellesse aeda viia ja suure kase oksale tõsta.”

Siin olid aiad täis puid ja varjulisi jasmiinipõõsaid, kõrgemal tunduski ohutum. Kasside pärast. Seda poiss teadis. Ükskord oli ta ise näinud, kuidas suur naabri kõuts nende aias linnupoja kinni püüdis. Nuttes tuppaa jooksnud, leidis ta emaga hiljem õult vaid kõikjal laiali vedelevaid linnusulgi.

Tal oli see meeles, nagu oleks see eile juhtunud. Poiss tundis silmades kipitust, vägisi tahtsid pisarad silma tikkuda. Emal oli õigus, koju ei saanud pääsukest viia. Aga ka nendes aedades võisid varjulistes pöösastes luurata kassid. „Linnu elu ei ole kohe üldse kerge,” ohkas poiss endamisi. Nad kõndisid aia juurde, kus suur kask oksi kaugele ettepoole sirutas.

„Näed, nende oksaharude vahel tundub olevat hea koht pääsukele. Mis sina arvad?” soovis ema poja arvamust kuulda.

Pääsukeste väikesed mustad silmad pilkused, nagu püüaks ta aru saada, millest need kummalised olendid räägivad.

„Kas kassid teda kätte ei saa?” küsis poiss, endal nutuvõru suud kokku kiskumas. Ta ei tahtnud linnupoega üksi jätta.

„Siit ei satu ta jälle sõiduteele,” arvas ema. „Aga kasside eest päästavad teda vaid kiired tiivad. Kassid ju lennata ei oska, või kuidas?” püüdis ema poisi muret naljaga leevendada. Korra proovis poiss kujutleda kassi, kelle karvasele seljale kinnituvad väikesed tiivad. See tundus isegi natuke naljakas. Hetkeks ununes mure. Kuid linnupoja vali protest, kui ema pääsupoja varbaid sõrmede küljest tasakesi lahti harutas ja okste vahele proovis tõsta, tõi ta mõtetest tagasi.

Tiibadeta kassid on palju armsamad, otsustas ta. Pääsukeste pärast. Ja puu otsas tundus linnul tõesti turvalisem olevat kui sõiduteel, kus vuhisesid autod. Sellest sai ta hästi aru.

Terve kodutee ja veel õhtul koduski tuli pääsukest mitu korda juttu. Söögilauas mõtlikult kahvliga taldrikult porgandikuubikuid ja herneid hautisest püüdes, tahtis poiss teada, mida pääsukesed söövad.

„Kas tal õues kõht tühjaks ei lähe?” päris ta pisut murelikult.

„Söö kõht korralikult täis ja ära topi kõike korraga kahvli otsa! See ei ole viisakas, toiduga niimoodi mängida. Pääsukesed püüavad putukaid. Kui linnupojad on alles väikesed, siis toovad ema-isa neile noka vahel sääski ja kärbsed. Aga hiljem peavad linnulapsed ise hakkama saama. Tead, pääsukesed on väga osavad, nad võivad putuka lennu pealt kinni napsata,” kiitis ema pääsukeste osavust. Poiss nägi oma kujutluses pääsukest vilkalt siia-sinna putukate järele sööstmas.

„Mida me pääsuke praegu teeb?” mõtles ta endamisi.

„Mina arvan, et me pääsupoeg magab, näeb unes sooja suvepäeva ja seda, kuidas ta õdede-vendadega osavalt taevas võidu lendab,” oleks

ema nagu poja mõtteid kuulnud. „Pane nüüd sinagi oma silmad kinni. Jää magama! Homme on uus päev,” lükkas ema õrnalt poisi laubalt juuksesalke kõrvale. Tallegi tuli kase oksaharude vahel istuv pääsuke elavalt silmade ette.

„Räägi mulle veel pääsukestest!” polnud poiss veel valmis loobuma.

„Kas sa tead, kuidas pääsuke omale pesa teeb?” küsis ema.

„Kuidas siis?” ei saanud poiss rahu.

„Pärast talvepuhkust Aafrikas lendavad pääsukesed väga pika maa üle kuumade ja liivaste veeta kõrbe, et jõuda tagasi sünnipaika. Isaslinnud saavad pisut varem, valivad välja parima pesakoha ja kui koht leitud, kannavad nad väikesi nokatäisi savi või muda, niisutavad seda oma süljega ning kleeuvad selle mõne vana katuseräästa alla kausikujuliseks pesaks. Pääsukesed valivad koha, kus vihm ja tuul peale ei käi, sest muidu võib pesa alla kukkuda ja pojad hukkuvad,” selgitas ema unisele pojale.

„Ema, räägi mulle... lugu... pääsukestest,” haigutas poiss.

„Hästi. Kord... elas üks väike pääsuke. Ta kodu oli vanas heinaküüdis, katuseharja all. Tühjast aknaruudust lendasid vilkalt vanemad sisse-välja, sest pesas oli lapsukest palju. Väikestest munadest oli suvel koorunud 6 linnulast, kes kõik vajasisid hoolt. Tühjad munakoored oli vaja pesast välja tassida, et linnupoegadele ruumi jätkuks. Pesas tuli puhtust hoida. Ja kollase servaga pärani linnunokad nõudsid pidevalt valjuhäälselt süüa... Oli kuum suvepäev. Jõe kohal sillerdas päike. Taevas sõudsid üksikud valged pilvetupsud...” jutustas ema.

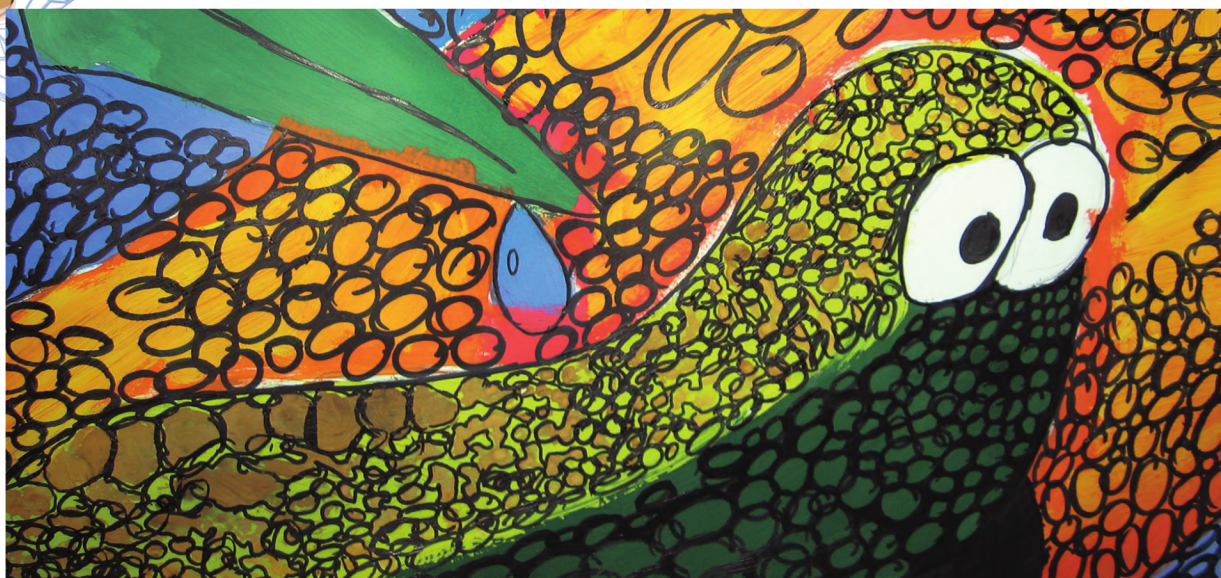
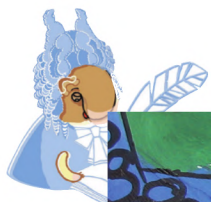
Ning tasapisi tundis poiss, kuidas suvekuumus ema jutust kandus vähehaaval edasi ta unenäosse. Palavas Aafrikas oli päike kõrbe kohale tõusnud... Poiss nägi pääsukest taevas kiireid siksakke tegemas. Nende mustad kuued läikisid päikeses... Korraga oli tal tunne, et ka tema on pääsuke. Üks nende paljude hulgast. See kõige noorem, pesast välja kukkunu, kes lennust väsinuna otse sõiduteele puhkama istus ja kelle väike poiss kaugel maal oma emaga puukste vahele tõstis.

Veel hommikul ärgateski tundis poiss oma kehas kummalist kergust. Ta otsustas kindlalt suurena ehitada läbi Aafrika palavate kõrbete kaevu – selleks, et kõik pääsukesed saaksid pikal teekonnal oma janu kustutada.

Kujutlus kaevust püsis kindlalt poisi silmade ees. Ta naeratas. See tundus olevat hea plaan. Üks parimatest, mõtles ta õnnelikult.

Uus päev oli alanud.

Kuidas rästikupojad talveks valmistusid

Eesti Lastekirjanduse Keskuse auhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2018

Imre Nõmm Anna Haava nimelisest Pala koolist

Oli hilissuvine lõunapoolik. Juba oli kohale jõudnud külm ja katnud lehed eredate värvidega. Saabusid kohale tuuled, lennutasid lehed tuhatnelja õhku, nii et tekkis värvidemäng.

Kõige selle värvišõu sees mängis kolm ulakat ussipoea üheskoos peitust. Küll oli põnev roomata ühest lehehunnikust teise! Mänguhoos ei nähtudki, kuidas terve metskond loomi talveks valmistus. Kes ehitas pesa, kes leidis kellegi vana uru ja kes alles urguga kaevas.

Korraga ütles üks rästikupoegadest: „K-kuulge, k-kas teil kü-kü-külm ei ole?”

Teised ussipojad jäid askeldamisest puhkama, et tunnetada, mille pärast nende vend hädaldab.

„Oleks nagu jah,” vastas üks vennastest. Hakati roomama kodu poole, et sooja saada.

Kodus ootas rästikupoegi ema. Ta paistis olevat väga pahane ussipoeade peale.

„Kus talvekodu vooderdus on?” käratas ema pahas. „Pool päeva möödas ja ikka pole te midagi toonud?! Juba kolmandat korda! Aidake vähemalt urguga uuristada!”

Ussiema näitas protseduuri tegemise ette ning soovis, et ussijõnglased samamoodi teeksid. Aga nad ei teinud. Nad hoopis lollitasid. Uruke varises kokku. Nüüd sai ema mõõt täis: „Kui te nii ninatargad olete,

siis minge ja tehke ise endale urg!” Ussilapsed solvusid ja hõikasid vastu: „Aga vot teemegi!”

Nii roomasid nad kodust minema. Rästikulapsed uurisid ja puurisid seda metsatukka, kuni leidsid hea koha, kuhu urg teha. Kõik paistis neil hea olevat, aga kerkis õhku küsimus, kuidas siis urguga kaevatakse.

Kraavipervel passis neid rebane. Ta hüppas nende sekka ja küsis: „Urgu teete, jah?”

Ussikesed vastasid kurvalt: „Jah, aga ei tule välja.” Rebane seletas: „Ma tean head nippi! Te peate puurima auke sabadega! Aga olge tihedalt koos, siis ei kao te maapõue ära.”

Rumalad rästikupojad jäidki seda umbluud uskuma.

Hakkasidki ussipojad rebase õpetussõnade järgi kaevama. Aga sabad läksid sõlme, midagi ei tulnud välja. Meel sai kurjaks: neid peteti! Rebane sai kõhutäie naerda, aga rästikutele jäi kaevamata urg ja sõlmes sabad.

„Oh seda reinuvaderikest küll! Tõmbas meid haneks,” pahandasid ussivennad. „Oleks pidanud ikka ema sõna kuulama,” ütles üks ussikestest.

Mõttetu sebimine oli vennakesed nii ära väsitanud et nad vajusid sealsamas sügavasse unne.

Nii rästikulapsed talve üle elasidki – üksteise ümber puntras.

Timo ja kuri hiigeltibu

Eesti Lastekirjanduse Keskuse auhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2018

Daniel Nurmik Haabneeme kooli 7.b klassist

Lugu räägib poisist nimega Timo. Timo elas koos oma isa ja kass Ruuduga. Ema Timol ei olnud, sest ema suri autoõnnetuses, kui Timo oli veel aastane. Timo oli samuti selles autos olnud, ning kui ta haiglas üles ärkas, oskas ta väga keerukaid tehteid lahendada ja tal oli muidki aastasele lapsele ebaloomulikke teadmisi.

Nüüdseks oli Timo juba viieteistkümne aastane ning tal oli maa all oma salajane labor. Laboris leiutas Timo kõike, nagu näiteks lendava läbipaistva hõljuki ja 95-meetrise kartulikrõpsu.

Ühel päeval leiutas Timo hiigeltibu, lisades kanamunale lehma DNA-d. Kui tibu koorus, oli ta 30 cm pikk. Kui Timo öölist naasis, oli tibu juba meetripikkune. Kell 18 läksid Timo, isa ja niinimetatud tibumaskotist sõber, kes tegelikult oli hiigeltibu, poodi. Poodi jõudes märkas Timo, et tibu oli umbes kahemeetrine. Timo reageeris kiiresti ja surus tibu meeste tualetti. Timo ütles isale, et kavatseb jalutada ja bussiga koju sõita.

Timo läks uuesti WC-sse ning nägi, et tibu oli juba kolmemeetrine. „Nüüd aitab,” ütles Timo ja hüppas tibu turjale. Nii ratsutas ta oma tibuiga kohta, kus oli salaluuk, mis viis laborisse. Seal tuli tõmmata kangid ja luuk avanes. Redelist alla minnes jõudiski ta pärale. Timo muutis tibu DNAd nii, et ta enam rohkem ei kasvaks.

Juhtus aga midagi muud: tibu läks hulluks! Ta lõi Timo laborikatsed nokaga puruks ja jooksis poisi suunas. Õnneks jõudis Timo eest ära hüpata ja põgenes luugi kaudu välja maa peale. Aga kohe tuli sinna ka hiigeltibu. Timo peitis ennast lähedal oleva kivi taha ja tibu tormas minema. Timo istus kivil ja mõtles: „Naeru-väärne! Mu enda leiutis tahab mind tappa!”

Kui Timo koju jõudis, oli kell juba 23. Isa ei küsinud midagi, kuna ta magas. Hommikul, kui Timo arvuti avas, olid kõik kohad täis uudiseid linnas ringi liikuvast tapjatibust. Tibu polnud veel inimesi rünnanud, aga tõenäosus selleks oli küllalt suur. Järgmisena räägiti uudistes, et pool Ülemiste keskust oli hävinud.

Timo lõi arvutikaane kinni ja ütles: „Mida ma küll

teinud olen! Pean kiiresti lahenduse leidma. Noh, ise ma sellest tibust tugevam ei ole. Aga onu Tanel on alati uhkeldades öelnud, et teeb kõigile ära. Lähen küsin järele.”

Kui Timo kohale jõudis, pesi Tanel survepesuriga autot. Timo küsis, kas Tanel saaks hiigeltibust jagu. Tanel ütles, et iga kell. Selle peale kostis Timo: „Aga näitame siis sellele tibule!”

Tanel vastas: „Ei tea, mul on tegemist ja me ei tea, mis haigusi võib selline eksootiline loom kanda.” Tanel läks kiiresti majja.

Timo läks laborisse. Ta mõtles pikalt: „Huvitav, kuidas ma küll tibust jagu saan? Ega see meie politsei midagi suuda. Huvitav, kui nüüd mõelda loomariigi peale, siis kes tibu sööks? Kindlasti kiskjad, aga kes täpsemalt? Käes!” karjatas Timo nii, et naabritädi Leila võpatas. „Kiskjad söövad tibusid ja kes on suurem kiskja kui minu kass Ruudu?” Ruuduks kutsuti kassi sellepärast, et ta oli juba väiksest kassipoja-ajast peale osanud Rubiku kuubikut kokku panna kõigest poole tunniga. „Niisiis ma pean kassile panema veidike lövi DNA-d ja eemaldama geeni, mis loomi hulluks ajab, et ei juhtuks nii nagu tibuiga.”

Ta asus tibu poole teele koos kassiga, kes oli paisunud 10-meetriseks. Inimesed vaatasid neid imestunult, kuid Timo see ei heidutanud. Temale oli praegu tähtis ainult üks asi. Lõpuks jõudis ta kohale. Tibu nähes tegi kass tema suunas meetri pikkuse hüppe. Tibu ajas tiivad laiali, kuid kass oli endiselt suurem. Täpselt samal hetkel, kui hiigel-Ruudu tibule kallale läks, hüppas Timo kassi seljast maha. Kass söigi tibu ära, aga ei läinud üldse paksemaks. Siis tegi kass krooksu ja pisike tibu kukkus ta suust välja. Timo sai aru, et kass oli õhku söönud.

DNA mõju kestis kõigest paar päeva. Üks aparatso oli seda kõike filminud ning nii sai Timost Eesti või isegi maailma kuulsaim laps.

Kui ta surnud pole, teeb ta siiani oma katseid koos isa ja paljude teistega – ning loomulikult ka oma tibu ja kassiga.

Mahe karuema hääl

Leelo Tungla auhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2018

Anitra Lukjanov Türi põhikoolist

Kord ennemuistsel ajal, kui maa oli veel rohelisem ja taevast sinisem, elas ühes väikeses haavikus keset põlde ja aasasid haavikuemand oma kolme pojaga. Haavikuemand ise oli tõeline kanaema, kes oma poegi eales üksinda pesast välja ei lubanud. Pojad aga see-eest olid väga uudishimulikud ja isepäised ning tahtsid haavikus ringi luusida. Nii veetiski jänesepere oma päevi nõnda: ema ei lasknud oma poegi silma alt ära ning poputas ja nunnutas neid igapidi, ning pojad püüdsid igal võimaliku hetkel oma ema juurest ära saada ja metsaimesid vaatama minna.

Ühel pilvisel kevadhommikul ei õnnestunud mammajänkul nii kiirelt kui vaja podiseva pudru juurest ära tulla ning poegadele langes sülle hea võimalus taas kord metsa putku panna. Seda võimalust nad ka kasutasid ning olid juba mõne sekundi pärast kõik kolm poisiklutti pesast väljas tuttavas metsatukas. Metsatukk oli sellel päeval veel eriti rahvast täis. Nii kohtusid jänesed juba mõne minuti pärast oma hea sõbra metskitsega. Kui jänesed veel väikesed olid, sõidutas metskits neid oma seljas mööda haaviku ringi. Poisid on nüüd juba liiga suured ja kolmekesi enam sõbra selga ei mahu, kuid nüüd meeldib neile neljakesi metsas ringi jalutada ja suure haavapuu juures rohtu

näksida. Ka täna oli neil plaanis minna suure haavapuu juurde.

Kuna kätte oli jõudmas kevad, oodati mänguseltsi ka pisikesi karupoisse ja -tüdrukuid, kuid teati, et enne karuema kutsuvat hoiget ei tohi nad minna karupoiste juurde, kuna need on veel liiga väikesed ja väetid. Aga pehme talve ja vähese lume tõttu loodeti, et juba võib minna ja pisipõnnid üle kaeda. Haavapuu poole liikudes hakkas aga järsku sadama paduvihma ja neli reisiselli pidid kiirel sammul endale varjulise koha otsima. Märgati eemal suurt munakivi ja otsustati pugeda kivi ning selle kõrval asuva mädakännu vahele peitu. Seal nad siis olid koos nagu silgud pütis, kuid tähtsaim oli see, et neil oli soe ja kuiv olla.

Läbi vihmaabina kuulsid nad äkki pehmet ja helget häält, mis oli karuema häälele üpris sarnane. Hääl kutsus jänesepoisse ja metskitse vahvaid karupoegi vaatama. Kuna aga tavaliselt hüüdis karuema tervele metsale, kui karupojad olid valmis metsaperega kohtuma, mitte ei tulnud seda kõigile eraldi ütleva, siis polnud metsaliste kvartett päris kindel, kas on piisavalt ohutu minna hääle kutsel karupoegi vaatama. Kuna aga vihma sadas juba päris tugevasti ning kivi juures konutamisest oli kõigil villand, tuli otsus üpris

kiiresti, ning mindigi siis hanereas karuhääl suunas. Karuhäält pidi vihmas väga teraselt kuulutama, sest igal aastal tegi karuema oma pesa erinevasse kohta, et olla kaitstud huntide ja jahimeeste eest.

Sõbrad aina kõndisid ja kõndisid, karuema hääl aina kutsus ja kutsus ning vihma aina kallas ja kallas. Kui maha oli kõmbitud juba nii kilomeeter või kaks, vaikis järsku karuema hääl ning jänese poisid ja metskits olid metsatuka võõras paigas täiesti üksinda. Vihmasadu oli ka just lakanud, kuid taevas olid veel tumedad pilved, mis jätsid metsa sumedasse öhtupimedusse, kus oma käppi ja sõrgigi enam eriti täpselt ei näinud. Puud noorte seiklejate ümber sahisid ja kahisid, hirm aga aina kasvas ja kasvas. Saadi aina selgemalt aru, et hääl, mis pidi kuuluma karuemale ning neid vahvate karusellide juurde viima, ei kuulunudki karuemale. Aga kellele siis?

Kõik neli reisiselli hakkasid kartma iga metsast kuuluvat heli. Aina rohkem tundus neile, et iga puu taga võis peituda vaenlane ning iga hetk võis olla neile viimane. Hirm oli kõiki juba kiviks muutnud ning ükski neljast ei tahtnud ega suutnudki enam liigutada ega edasi minna. Kõik kahetsesid, et olid järgnenud häälele, teadmata, kas see üldse kuulub usaldusväärsele isikule.

Nüüd loodeti, et kostaks kuskilt ometi tuttavat häält. Selleks vaatasid nad kõik pimedusse ning kuulatasid pingsalt. Järsku kargas vana okkalise põõsa tagant välja süsimusta riietatud kogu. See kogu tegi väga koledat häält ja sööstis verejanuliste silmade välkudes noorte poole. Enam polnud seiklejatel aega mõelda muule kui põgenemisele. Kõigil neljal oli jalgades

topeltkiirus ning kõik nad jooksid, kuidas jalad võtsid, tulnud teed mööda tagasi kodu poole. Kuid jooksid nad nii kiiresti kui suutsid, koha pealt nad ei liikunud, sest kahtlane hääl oli nad toonud lodumaa äärele ning nende väikesed jalakesed olid sohu kinni jäänud. Nüüd olid kõik suures paanikas, surmahirm oli laes ja kõik loomalapsed kahetsesid, et olid oma turvalisest kodust niimoodi ära põgenenud. Kõik neli karjusid kuis jaksasid ning anusid, et suur must kogu neid ära ei sööks, vaid säästaks nende noori hingi.

Pärast mõneminutilist karjumist said nad aru, et suur must kogu nende selja taga ei karjugi enam, et kostab ainult nende endi karjumine. Suure musta kogu asemel seisis nende selja taga hoopis valge, pehme karva ja lahkete silmadega mammajänku ja metsikitse-emme. Mõlemad vaatasid oma lapsi terase, aga lahke pilguga. Jänese poiste ja metskitsenooruki silmades peegeldus suur leevendus ja südames oli järsku üüratu rõõm, kuid ka kahetsus ja oma rumalast teost arusaamine. See kripeldas hinges ja pani neid kiiresti oma emmedelt tuhat korda andeks paluma. Nad lubasid, et enam ealeski ei usalda kuskilt põõsast kostvat kahtlast häält, kes lubab olla keegi, kes ta tegelikult ei ole.

Õppetund oli noorte metsloomade jaoks üpris karm ning elu reaalsust näitav. Proovi ka sina, hea lugeja, eemale hoida inimestest, kui sa ei saa olla täiesti kindel, et nad on need, kelleks ennast peavad. Head sõbrad metsas ei teinud seda enam kunagi oma elus ning kui nad veel surnud pole, mängivad kõik neljakesi haavikus veel siiani.

Hein Tikerpuu

RIIMID REISISID MÖÖDA EESTIMAAD

Heli Laaksonen

3 – KOLM

Üks nina, üks suu, üks pea.
Kaks silma, kaks kõrva, kaks kätt.
Aga mida on inimesel kolm?

Kolm põlve?
Kolm naba?
Kolm südant? Ei, ei ole!

Idamaal on kolm tarka,
arvan, et nemad teavad,
mida on inimesel kolm.

Neil pole õrna aimu ka,
kuid kärmed on nad vastama:
„Kas tead sa lugu sarnast,
et mul on kolm varvast?
Ja rohkem, kui neid kõrvutad
ja hästi hoolsalt arvutad!“

Tõlkinud Järvi Kokla

Läti poetess Ieva Samauska on avaldanud üle 20 raamatu – nende seas on nii jutte kui ka luulekogusid. Ievale meeldib oma värssidesse peita väikesi vigureid ja huumorit. Muide, kas teadsite, et Ieva eesnimi tähendab eesti keeles Toomingat?

Ieva Samauska

KAE, KUS KARGAS KIRBUPROUA!

Kae, kus kargas kirbuproua,
keegi teine nii ei jõua –
nagu linnukene taevas!
Undruk kerkis üle lõua.

Kae, kus kargas kirbuproua,
hüüdes: „Heia, heia, heia!“
Piits ta pihus kuldselt helkis,
valjad kaunid üleliia.

Kae, kus kargas kirbuproua,
lastes koeral koju viia!
Sadulas veel vaevu püsis,
viipas neile, kes jäid siia.

Tõlkinud Contra

Alates aastast 2006 rändavad mitmel Läänemeremaal aeg-ajalt ringi luuletajad, kes loevad peatuspaikades oma värse. **Luulesõidu** nimelisi üritusi on soomlanna **Jenni Kallionsivu** juhtimisel toimunud nii Eestis, Lätis, Soomes kui ka Rootsis ja Norras, ning septembris olid juba kolmandat korda Luulesõidu esinejateks lastekirjanikud, kes lugesi oma luuletusi nii Tallinnas Eesti Lastekirjanduse Keskuses kui ka ilusates Lõuna-Eesti linnades: Tartus, Elvas ja Võrus.

Luuletajaid oli sõidul seekord kolm: **Heli Laaksonen** Soomest, **Ieva Samauska** Lätist ja **Leelo Tungal** Eestist. Neile olid abiks läti kirjanik ja tõlkija **Guntars Godins**, kes on ühtlasi Luulesõidu kunstiline juht, ning meie poeedid **Contra**, kes oskab läti keelt, ja **Jan Rahmann**, kes tõlkis Heli Laaksoneni värse võru keelde. Heli kirjutab nimelt edela-soome murdes ja tema luuletused kõlavad siinmail kõige paremini kas võru või siis hiiu keeles. Muide, ta valdab vabalt ka meie keelt ja on soome lastele vahendanud Andrus Kivirähki „Kaka ja kevade“ ning „Karnevali ja kartulisalati“.

Heli kirjutatud edela-soomekeelne aabits on saanud Soomes ülipopiks ning äsja avaldas ta veel laheda numbritest pajatava raamatu, millest on pärit ka järgnev luuletus.

Põnevaid ideid näituselt „KIIKSUGA KIVID“

kivipiltide autor Tiina Tammets

GLADIOOLID

Mai Zernask

Nähka mõtiskles oma taimetundmise üle ja oli isegi väheke uhke, kui palju ta teadis looduslikke liike ja ka kauneid aialilli. Sellel suvel sai ta sinasõbraks tulbi, pojengi, liilia ja daaliaga. Nüüd ta vaatles ühte ilusat sügislille. Uhked suured värvilised õied palistasid Juulimemme saunateed.

„Juulimemm, kes see lilleriigi kaunitar on?” uudistas Nähka.

„See on gladiool,” selgitas Juulimemm.

„Gladioole on kogu maailmas 260 liiki. Euroopa on neist kodumaaks kuuele. Paljudele võib olla üllatus, et ka Eestis kasvab looduslikult üks gladiooliliik, nimelt

Aedgladiooli esivanemateks on kosegladiool, papagoigladiool ja tähngladiool. Taimeteaduslik nimetus *Gladiolus* tuleneb ladina keelest ja tähendab mõõka, mis viitab pikkadele mõõgakujulistele lehtedele.

Claude Monet maal „Garden at Sainte-Adresse“

niidu-kuremõök. Meie kodumaine gladiool on üsna haruldane mitmeaastane 30 – 80 cm kõrgune niiskete niitude taim, kes on looduskaitse all. Looduslikke gladioole kasvab kõige rohkem Lõuna-Aafrikas, Kapimaal. Seal on neid kohe 105 liiki. Gladioole võib kohata rohkesti veel Vahemeremaades ja Ida-Aafrikas.

Aedgladiooli esivanemateks on kosegladiool, papagoigladiool ja tähngladiool. Taimeteaduslik nimetus *Gladiolus* tuleneb ladina keelest ja tähendab mõõka, mis viitab pikkadele mõõgakujulistele lehtedele. Maa all on gladioolil muundunud vars – mugulsibul. See moodustub igal aastal uuesti nagu tulbil ja krookusel. Gladiool kuulub võhumõõgaliste sugukonda ja tema sugulased on iiris, tiigerliilia, freesia ja teised.

Meie aedades kasvatatakse peamiselt troopilisest Aafrikast pärit gladioolidest aretatud sorte. Tänapäeval tuntakse kokku üle 30 000 gladioolisordi. Kõige rohkem on neid aretatud USA-s, Venemaal, Lätis, Leedus, Hollandis. Eesti sortidest on kuulus 'Edna', tuntumad on veel 'Sinilind', 'Tiina', 'Sakala'. Meie naabrid lätlased on meile pühendanud huvitavate nimedega sordid – 'Rahvarinne', 'Tallinn', 'Suur-Munamägi', 'Anne Veski'. Meil kasvatatakse veel 'oivalist gladiooli' ja 'genti gladiooli'.

Gladiool kasvab enamasti 140 – 180 cm kõrguseks, maailmarekord on aga 2,55 m. Gladioolide seas on ka üks enesetapuliiliaks kutsutav gladiool – 'Flanagani gladiool'. See taim kasvab 3000 m kõrgusel Lõuna-

Niidu-kuremõök

Aafrika rannakaljudel. Küllap tuleb hüüdnimi sellest, et tema öitsemise imetlemiseks peab olema hulljulge ja ronima järsule kaljule.

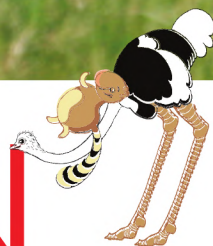
Gladiool jõudis Ameerikasse 1830. aastal ja 19. sajandil kasvatati Prantsusmaal peamiselt papagoigladioole. Ka kunstnikke on selle taimetaimetõlvilnud. Kuulus prantsuse maalikunstnik Claude Monet maalis aastal 1867 maali „Garden at Sainte-Adresse“, kus kujutatakse aeda uhkete lopsakate papagoigladioolidega. Edela-Austraalias on aga gladioole nii palju, et nad on muutunud lausa umbrohuks.

Eestis on aedgladiool külmaõrn taim. Seepärast tuleb mugulsibulad pärast öökülmi üles võtta. Gladioolid armastavad päikesepaistelist ja viljaka pinnasega kasvu kohta. Sobiv aeg mugulate istutamiseks on aprilli lõpp või mai algus. Gladioolide öitseaeg on aias imeline!”

Nähka kujutas juba ette, kuidas väikesed esimese klassi juntsud kooli poole astuvad, pihus kaunid gladioolid oma esimesele õpetajale.

FAASAN

Peep Veedla

Oktoobris läheb faasanitel elu kibedaks, sest algab jahihooaeg, mis kestab veebruarini. Tõsi, Eesti kuulub nende kolme Euroopa riigi hulka lisaks Lätile ja Islandile, kus faasanitel pole õnnestunud looduses oma püsiasurkonda moodustada. Seetõttu lastakse jahimeeste rõõmuks nüüd meie vähestest faasanifarmidest linnud vabadusse. Mõned neist pääsevad alati küti kuuli eest ning püüavad kevadel pesitsema asuda. Kellel see õnnestub, neil on vaja maikuus leida põõsastikus varjuline koht, kuhu faasanikana oma 7 – 14 pruunitähnilist muna muneb, misjärel pisut üle kolme nädala neid haub. Faasanikukk hoiab piirkonnal silma

peal ja on valmis eemale tõrjuma igaühe, kellest jõud üle käib. Paraku on meil piisavalt selliseid väikekiskijaid, ennekõike rebaseid ja kährikuid, kelle saagiks ikka kipuvad need kaunid kanalised langema. Juba enne esimest maailmasõda püüti Eesti loodusesse faasanid asustada. Nii ka mitmed korrad hiljem, viimati möödunud sajandi lõpukümnenditel, kuid ikka pole püsivat asurkonda luua õnnestunud. Need faasanid, keda looduses kohtame, on tõenäoliselt just sel kombel sinna sattunud, nagu loo alguses kirjeldasin.

Isafaasan näeb välja väga uhke ja on ka paras potsakas lind, enam-vähem tedre suurune, aga pika sabaga.

Kevadel, aprillis, on faasanikuked väga täis ja peavad omavahel vahvaid lahinguid maha. Üht sellist mõõduvõttu jälgisin ja pildistasin mullu kevadel Hollandis Texeli saarel. On ju enamuses Euroopa riikides faasaneid palju ning nende kohtamine pole kaugeltki nii haruldane kui Eestis. Isegi Soomes ja Rootsis on nad lõunapoolsetes maakondades üpris tavalised. Aga näiteks väikesel Iirimaa elab kogunisti paar-kolmsada tuhat faasanit.

Oma päritolult on faasanid hoopiski Aasia linnud, nende looduslik levila asub Kaukasusest ida poole Korea ja Hiinani välja. Aga just jahipidamise huvides on neid introdutseeritud paljudesse paikadesse üle maailma, lisaks Euroopale ka Põhja- ja Lõuna-Ameerikasse, Austraaliasse, Uus-Meremaale ja Tasmaaniasse. Nii ongi juhtunud, et faasanist on saanud enim kütitud jahilind maailmas. Suuruselt on ta ju paras kõhutäis: emafaasan kaalub umbes kilo ja faasanikukk veelgi rohkem. Ise söövad faasanid sarnaselt kanadega põhiliselt taimset toitu, aga ka ussikesi ja putukaid. Ja tibus, nagu linnuriigis ikka, kasvavad suureks loomse toidu abil. Taimne toit lisandub menüüsse suureks saades.

Nüüd, sügisel, tegutsevad faasanid salkades, kuni aprillini välja. Kõige paremini sobib neile niiske põõsa-

Isafaasan näeb välja väga uhke ja on ka paras potsakas lind, enam-vähem tedre suurune, aga pika sabaga. Kevadel, aprillis, on faasanikuked väga täis ja peavad omavahel vahvaid lahinguid maha.

rohke lagendike ja põldudega vahelduv maastik. Päeval toitutakse maapinnal, ööseks lennatakse puu otsa. Talvel kipuvad faasanid meie kliimas hätta jääma toidu leidmisel ning neid võib päästa sageli vaid lisatoitmine. Kindlasti toidaksime faasaneid hea meelega, kui neid vaid oleks. On ju faasanid efektse välimusega nagu meie teisedki kanalised, ehk isegi efektsamad, mistõttu on nende toimetamisi alati huvitav jälgida. Ja oluliselt lihtsam on nautida faasanikukkede kevadisi turniire, võrreldes neid näiteks metsisemänguga. Tänavune aasta lind on ju väga pelglik ja häirimisaldis. Siinkohal lõppeva jutu illustreerimiseks kasutatud faasanikukkede kähmluse jäädvustamiseks polnud vaja ei vara tõusta ega varjuda. Faasaniõnne edaspidiseks meile kõigile!

Fotod: Peep Veedia

Foto: Yulia Bogacheva

SÜGISENE MUUSEUMIRALLI

Jelena Tšekulajeva

Sügisel koolivaheajal, 13.– 28.10.2018, on kõik oodatud laste ja noorte muuseumidefestivalile „**Avatud mänguväljad**”. Festivali teema „**100 tähtsat asja**” raames tutvustavad muuseumid ja raamatukogud oma kogude olulisemaid esemeid, ideid ja väärtusi, mis on seotud Eesti riigi ajalooga. Spetsiaalselt festivali jaoks on muuseumid valmistanud mängulehed, mis aitavad sul näitusi lõbusalt avastada. Mängima võid minna igal ajal, kui muuseum on lahti. Lisaks toimub festivali raames palju vahvaid üritusi: otsimis-, orienteerumis-, pildimängud, linna-laagrid, öölaagrid ja töötoad. Loe lähemalt aadressil **www.avatudfestival.ee**.

Muuseumides saab mängida Tallinnas, Tartus, Viljandis, Pärnus, Haapsalus, Paldiskis, Kohtla-Nõmmel, Tartumaal ja Põlvamaal. Vaata kaardilt, kus need kohad asuvad! Aga kus sina elad? Kui juhtud koolivaheajal perega teise linna, siis saad ka seal festivalil osaleda.

Virge Loo

Tutvustame sulle mõnda muuseumi, mis sind külla ootavad!

Eesti Maanteemuuseum asub Põlvamaal. Postipoiss Mihkli abiga saad teada palju põnev vana aja teede ja reisimise kohta. Milliste jalanõudega liiguti talvel? Kuidas saadi üle jõe siis, kui sildu polnud? Muuseumis saad kindlasti tutvavaks ka salapärase Ajaloomaga.

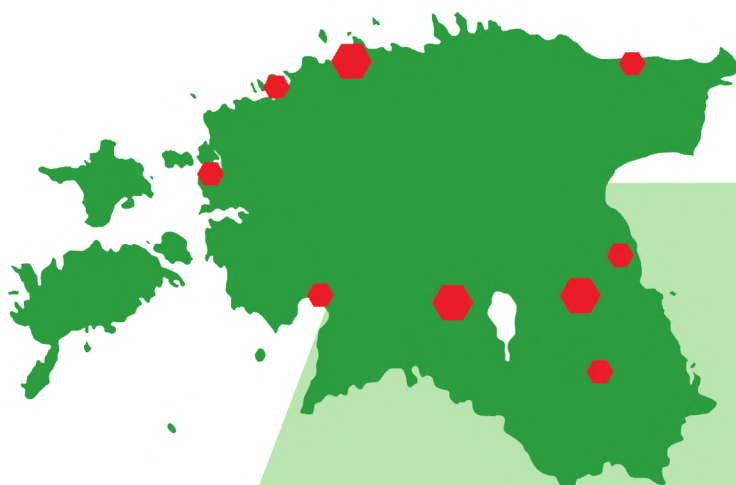

Foto: Karin Paj

Tartus saad lustida **Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumis**. Mängi palli, mõõda enda servi- ja reaktsiooni-kiirust ning hüppevõimet! Avasta Eesti spordiajalugu, uuri vanaaegseid spordivahendeid ja pane oma teadmised proovile! Saad kihutada rallimasinal ja pidada maha korraliku jalgpalliturniiri!

Foto: Mare Hunt

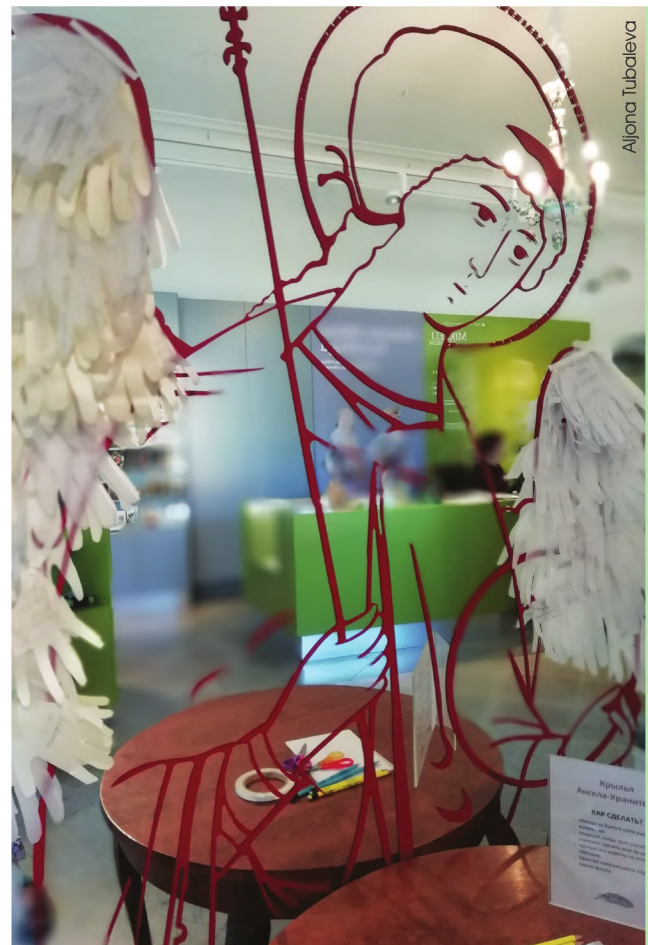
Viljandis, ühes Eesti väikelinnas, võib jalutades kohtuda kaheksa hiigelsuure maasikaga. Üks maasikatest lesib lossivaremete lähedal, vana punastest tellistest maja ees. Paljud lapsed on püüdnud seda maasikat hammustada, selle ümbert kinni võtta ning isegi otsa ronida. Maja seest leiad aga suure ruumi, mille seintel on värvilised pildid. Need on maalinud kunagi Viljandis elanud kooliõpetaja **Paul Kondas**, kes ei olnud kunstnikuks õppinud. Ühelt Paul Kondase maalilt võib leida maasikaid ja just selle tuntud maali tõttu ongi Viljandi linnas suured hea tuju maasikad.

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum

asub Tallinna vanalinnas. Muuseumirott on ühe tähtsa sõna tähed ära peitnud ning Marakratt ootab abilisi, et koos need üles leida. Selleks on vaja üht-teist välja uurida. Kuidas saab libahundist taas inimene? Milliseid pille mängitakse orkestris? Kas kapp võib olla ka pill? Kes on kõige kuulsam eestlane maailmas? Miks on orel pillide kuningas? Kus asub Eestis kõige suurem kirikukell? Tule mõistatama!

Liisa Kruusmägi

Aljona Tubaleva

Mikkeli muuseum asub Tallinnas, Kadriorus. Mängujuhise abil õpid lugema sümbolite ja märkide salakeelt, mis on peidetud vanade pühapiltide – ikoonide – sisse. Ikoone lähemalt uurides avastad, kuidas on kujutatud seda, mis on silmale nähtav ja seda, mis pilgu eest peidetud. Vaatad hetkeks enda sisse ja tunnetad olulisi asju, mida puudutada küll ei saa, kuid mille abil võid muuta maailma paremaks. Oma headusega aita inglitiibadel kasvada.

Fantaasia lugu

Hea Lapse tüdrukuauhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2018

Triinu Pikkmets Lõpe koolist

Ma kuulsin kord, et täiskasvanutel kaob fantaasiavõime. See kõlab kohutavalt. Ma pean selle probleemi lahendama! Ma ei saa selle kadumist lubada! Mina olen Fantaasia!

14 aastat varem

Oh, Miia on nii naljakas! Muidugi aitan mina, Fantaasia, sellele kaasa, aga sellise armsa väikese paarikuu-se tirtsuga on kõik tohutult tore. Aitäh, vanemad, ma poleks osanud olemiseks paremat paika leida!

Ma olen sama vana kui Miia, sest sündisin koos temaga. Ma aitan tal olla maailma kõige geniaalsemate mõtetega väike tüdruk. Tema lapsepõlv tuleb suurepärase!

Aasta hiljem

Miia oskab kõndida ning temast tahavad juba sõnadki välja tulla. Kas te kujutate ette, kui keeruline ja tähelepanu vajav töö on lapse peas mõtete suunamine? See on tohutu, aga ma naudin seda ja annan Miiale ideid igal sekundil.

Samas on mul ka muresid. Miia on väike. Ta ei oska kõike veel ise teha. Nii ei saa ma avaldada talle oma primaid mõtteid, kuid paari aasta jooksul lõon ta kujutlusvõime särama!

Kolmas sünnipäev

Miial on ka pidu. Mulle on antud võime tulevikku näha ja ma tean, et õige pea hakkab Miia vanem vend talle tähti õpetama. Ka mina tahan lugema ja kirjutama õppida. Ma tean, et sellest tuleb vaid nalja ja rõõmu.

Esimene klass

Sündmused käivad kiiresti. Minu maailmas on kõik veel kiirem. Oled kuulnud väljendit „mõtte kiirusel”? Siis tead, millest ma räägin. Nii jõuamegi Miia vaimus-tava kujutlusvõime juurde. Ta oskas juba perfektselt lugeda ning teda taheti (naljaga pooleks) panna koolis kohe teise klassi. Mina olin oma tulemustega väga rahul, poleks osanudki õnnelikum olla. Ma olin kasva-tanud imelise tüdruku.

Veel paar kooliaastat

Esimesed kolm aastat lõin koos Miiga primaid luuletusi, mitu laulu, haikut ja lühijuttu. Mul oli Miiale nii palju inspiratsiooni anda. Seda tuli iga päevaga juurde ja ma olin Miia üle tohutult uhke. Jah, mina andsin tal-le mõtteid, kuid tema arendas neid edasi. Meie koostöö sujus suurepäraselt.

Ometi tundsin ma, et igapäevane mõtete laekumine kahaneb. Ma olin mures, kuid ei suutnud tuvastada probleemi. Ma püsisin ärkvel mitmeid öid ja päevi, jälgides läbi Miia silmade ta tegemisi. Siiski tulemus-teta.

Veel mõned aastad edasi

Põhjuse sain teada veel mõne aasta pärast. Täis- kasvanud inimestel puudub fantaasia – see on teada ja tuntud fakt. Aga miks see nii on? Mis seda põhjus- tab? Vastus: ajapuudus! Mida suuremaks ja vanemaks inimene saab, seda rohkem tuleb kohustusi, üritusi, hobisid jne. Enam pole aega mängida ega asju välja mõelda. Kõik on päris, ühetüübiline reaalsus.

Ma ehmusin selle järelduse peale. Miia on alles 14! Kas tõesti muutub tema ka igavaks? Ma ei saa seda lubada, võimatu!

Ma luban, et ei lase Miial kasvada halliks massiks. Sellist kujutlusvõimet ei tohi raisku lasta!

PIISI PÄHK

WARNER BROS. PICTURES PRESENTS

A ZATFIC FILMS PRODUCTION "SMALLFOOT" MUSIC BY HECTOR PEREIRA ANIMATION BY SONY PICTURES IMAGEWORKS EDITOR PETER ETINGER

EXECUTIVE PRODUCERS NICHOLAS STOLLER PHIL LORD CHRISTOPHER MILLER JARED STERN KAREY KIRKPATRICK SERGIO PABLOS COURTNEY VALENTI ALISON ABBATE

PRODUCED BY BONNIE RADFORD, p.g.a. GLENN FIGARRA, p.g.a. JOHN REQUA, p.g.a. DIRECTED BY KAREY KIRKPATRICK

BASED ON THE BOOK "YETI TRACKS" BY SERGIO PABLOS SCREEN STORY BY JOHN REQUA & GLENN FIGARRA AND KAREY KIRKPATRICK SCREENPLAY BY KAREY KIRKPATRICK AND CLARE SEBA

DCIM F I L M

LUMEINIMESSEKS VALMISI!
KINODES 26. OKTOOBRIST

Soundtrack
Adapted on
WATERTOWER
MUSIC

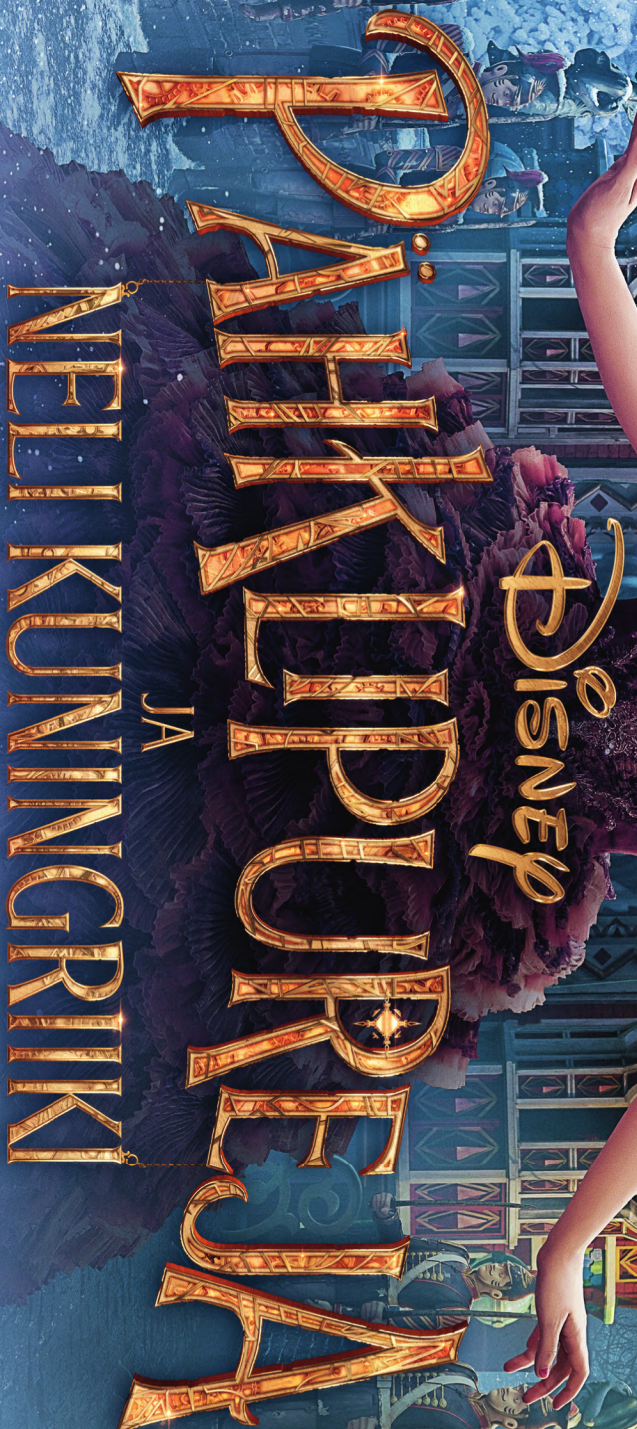
WARNER BROS. PICTURES
©2018 Warner Bros. Ent. All Rights Reserved

**JARMO REHA VALTER SOOSALU HELENA PRUULI LAURI SAATPALU
MIHKEL TIKERPALU MARILYN JURMAN KALJU ÖRRO
SANDRA UUSBERG MART TOOME HENRY KÕRVITS**

**OLI KORD ÜKS
SUUR MÜÜT**

A vertical banner featuring the Disney logo in gold, set against a background of purple flowers.

The logo for Disney Fairytale Kingdom is displayed vertically. At the top is the word "Disney" in its signature script. Below it, the word "FAIRYTALE" is written in large, ornate, gold-colored letters with intricate patterns. The word "KINGDOM" is written in a similar style but is partially obscured by the "FAIRYTALE" letters. The background features a stylized, colorful illustration of a fairytale castle with a red roof and a blue sky with a white cloud. The entire logo is set against a dark, textured background.

ONLY PRESENTS THE VICTOR RICKER AND THE JOHN HALLS. (MARK) (SINGING) PROBABLY, KEVIN KNOXLEY, MARCELLE DE CURENCE 2007. MATTHEW MARCELYN, RICHARD E. CRANT, MISTY COPELAND, WITH HELEN MARREN AND MOONAM FREEMAN
BUT PRESENTS THE VICTOR RICKER AND THE JOHN HALLS. (MARK) (SINGING) PROBABLY, KEVIN KNOXLEY, MARCELLE DE CURENCE 2007. MATTHEW MARCELYN, RICHARD E. CRANT, MISTY COPELAND, WITH HELEN MARREN AND MOONAM FREEMAN

STORY BY STEVEN DODD
 MUSIC BY JAMES NEWTON HOWARD
 COSTUME DESIGNER LINDA BERNAL
 HAIR BY LARRY ADE
 MAKEUP BY LINDA BERNAL
 EDITOR VICTOR LEE
 PRODUCTION DESIGNER GUY LINDORF
 EXECUTIVE PRODUCERS LINDA SANDOZ
 PRODUCED BY MARK GORDON
 WRITTEN BY LARRY FRANCO
 DIRECTED BY ROSELEIGH POWELL

SOUNDTRACK AVAILABLE ON
 WALT DISNEY HOME ENTERTAINMENT
 MUSIC

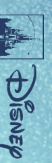
SCREENPLAY BY ASHLEY POEHL AND TOM MCGARTHY
 BY HOLLEIGH OWELL AND TOM MCGARTHY

KINODES ALATES 2. NOVEMBERIST

DIRECTED BY LARS HALLEGRON
BY JOE JOHNSTON
CASTING BY ROBERT HALLERSON AND COLLEEN JOHNSON

Created by WALT DISNEY STUDIOS MOTION PICTURES INTERNATIONAL © 2010 DISNEY ENTERPRISES, INC.

KEIRA
KNIGHTLEY

MACKENZIE
FOY

MISTY
COPELAND

HELEN
MIRREN

MORGAN
FREEMAN

JÄLLE HIIR!

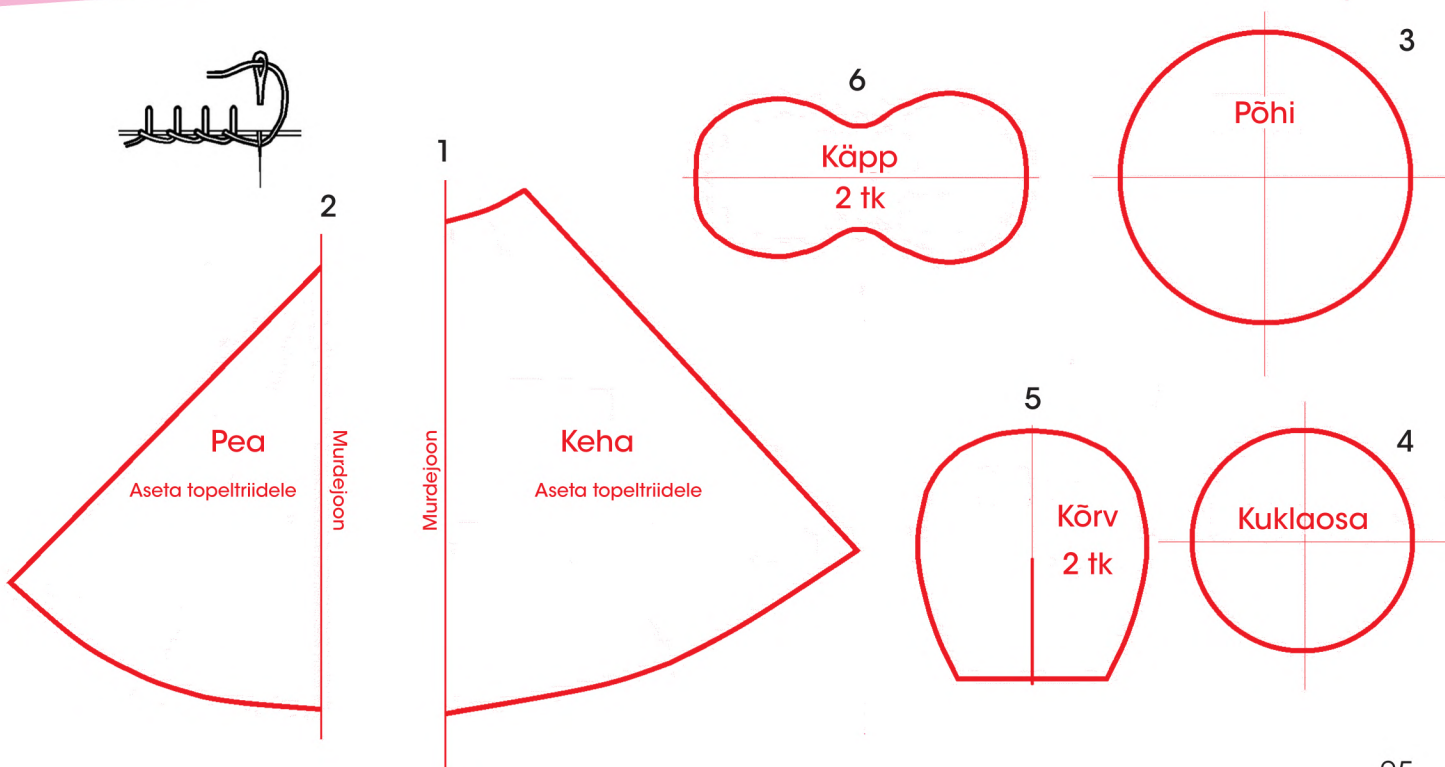
Lully Gustavson

Olen märganud, et kingituseks saadud hiir tekitab palju elevust. Seekord võid juba varakult isadepäevakingituse valmis teha. Õmble talle näiteks üks vahva sitsiv hiireke. Hiire pea ja keha oleksid nagu täistopitud torbikud või päkapikumütsid.

1. Voldi viltriie pooleks nii, et lõiked 1 ja 2 sellele ära mahuks, kinnita nõõpnõeltega ja lõika välja.
2. Õmble kummalgi osal lahtine külg väikeste madalate nõõpaugupistetega kokku. Saadki kaks torbikut.
3. Täida mõlemad mahulise vatiiniga.
4. Lõika lõike järgi välja suurem ja väiksem ümmargune ketas (3 ja 4). Need on torbikute põhjad.
5. Võta ümmargused kettad ja kata nendega torbikute avad ning kinnita need väikeste pistetega neljast küljest torbiku külge. Nüüd võid põhja üleni torbiku külge õmmelda.
7. Kinnita väiksem torbik (hiire pea) suurema torbiku (keha) külge.
8. Kinnita kõrvad (5), väikesest karvapallist nina, käpad (6), väikesed (poes müügil olevad) silmad ja lõngast saba. Silmad võid õmmelda ka pärlitest või litritest.
9. Et pea ja keha kinnituskohta varjata, seo hiirele kaelasall või paelake või mingi karvastatud riideriba. Ja pehme armas hiireke, vahva lemmiklelu ongi valmis. Lõbusat isadepäeva ja rõõmu kogu perega koos olemisest!

OSAVNÄPP

Oktoobri lõpus paistsid Potiste tänavad üsna hirmuäratavad – majade varjus luusis hulganisti nõidu, kodukäijaid, vampiire ja teisigi koletislikke elukaid. Kartmiseks ei olnud siiski põhjust, kuna tegu oli halloweenikostüümides lastega.

Kõigi pühakute õhtul kogunesid lapsed Ehmundi juurde. Argliku poisi kodus pidi aset leidma üks tõeline nõidade pidu!

Lisaks söömisele, mängimisele ja niisama lustimisele olid kavas veel õudusfilmide vaatamine, tondijuttude rääkimine ja vaimude välja kutsumine. Neist ei teadnud majaperemees ise aga midagi – Ehmund oleks muidu kartma hakanud ja protestinud.

Kui pidu oli hoogu kogunud ja Ehmundi vastupanu murtud, said tehtud ka esimesed katsetused vaimude välja kutsumises. Need päädisid kahjuks aga Ehmundi minestusse langemisega – poisi arglik meel ei pidanud lihtsalt vastu.

Tegelikult olid lapsed juba üsna harjunud sellega, et Ehmund iga vähegi hirmsama olukorra puhul mines-tama kippus. Siiski otsustati järgmised jubemängud hilisemaks jätta.

Mõne aja pärast oli Ehmund juba piisavalt toibunud ja teised julgesid hakata järgmisele närve köditavale tegevusele mõtlema.

„Vaataks nüüd õige mõnd õudusfilmi,” pakkus Lõbert välja.

Mustkunstnik Ande

KASSANDRA TALDRIKUTRIKK

Ehmundi silmad läksid hirmust suureks nagu tõllarattad, ent teised oid õhinaga nõus.

Ainult Cassandra tuli teisest toast, taldrik käes, ja lausus: „Pidage nüüd hoogu...”

„Õige jah!” kiirustas Ehmund nõustuma. „Äkki sööks hoopis midagi? Mul peaks külmpapis veel singirulle olema... Ja ma olen absoluutselt kindel, et mu vanemad ei pahanda, kui ma keldrist mõned moosipurgid üles toon. Ja üldse on süüa palju vahvam ja tervislikum kui mingeid õudusfilme vaadata!”

„Rumaluke,” naeris Cassandra. „Söömiseks meil küll praegu mahti ei ole. Me peaksi järele kontrollima, kas see enne välja kutsutud vaim on ikka veel siin.”

„Kas ta võib siis ikka veel siin olla?” ehmus Ehmund.

„Muidugi,” kinnitas Peerend. „Ma olen tegelikult üsna kindel, et nii ongi. Vaimud tuleb pärast välja kutsumist alati tagasi ka saata, nad ei oska ise minna.”

„Ja kuidas sa seda kontrollida kavatsed?” torkas Neve-Rever. „Tõstad taldrikule putru ja kui keegi nähtamatu selle ära sööb, siis oligi vaim?”

Kassandra ei vaevunud Neve-Reverile vastama, vaid pööritas oma ilusaid suuri silmi.

Asetanud taldriku lauale, kutsus ta teised lapsed selle ümber: „Me kõik vist ei mahu, aga viiekesi peaksi hakkama saama küll. Teised olgu hiirvaikselt, parem isegi, kui te eriti ei hingaks.”

Tüdruk palus viiel laua ümber seisval lapsel käed taldrikule asetada nii, et seda puudutataks ainult põialde ja väikeste sõrmedega. Kolm keskmist sõrme jäid õhku. Pöidlal puutusid omavahel kokku ning väikesed sõrmed olid naabri omade vastas. Nii tekkis taldriku äärel kätest suletud ring. Taldrikule ei tohtinud tugevasti suruda, sõrmed pidid seda lihtsalt puudutama.

Kassandra oma käsi ise taldrikule ei pannud – mine tea, muidu oleks keegi teda veel sohitegemises süüdistama hakanud.

Pinevas vaikusel tuli vaid mõni hetk oodata, kui taldrik vaikselt mööda lauda ringi liikuma hakkas.

Kõige üllatunumad olid need lapsed, kes oma käsi taldrikul hoidsid – taldrik liikus tõepoolest nagu isenesest, ilma et keegi seda liigutaks või juhiks.

„Vaim ongi ikka veel siin!” oigas Ehmund ja minestas. Jälle.

Kuidas Cassandra seda tegi?

See trikk on tegelikult täiesti isetoimiv. Kuna enamus inimestest on paremakäelised, on neil ka parem käsi tugevam ja sellega surutakse taldrikule veidi rohkem. See ebaühtlane surve panebki taldriku ennast pöörama ja mööda lauda liikuma.

Kuna aga keegi taldrikut meelega ei liiguta, jääb mulje, nagu liigutaksid seda vaimud või mingi võluvägi.

Anel Volmer Põltsamaalt

LENNUMASIN

Kool sai läbi
ja puhkus on käes.
Õue ma mängima
rõõmuga läen.

On õues mul kiik
ja liivakast ka,
kuid batuudile vastu
need küll ei saa.

Kui batuudil on hüpatud,
kiigutud ka,
siis leidma pean endale
uut tegevust ka.

Siis batuudil ma pikutan,
pilkk taevasse läeb.
Näen lennukeid lendamas
kõrge taevavõlvi pääl.

Lennata ma sooviksin
hoopis õhupalliga.
Õhupalliga tuleks energia
päikesepaneeliga.

Lennujaamas siis ei peaks
tihti pikalt ootama.
Turvalisem oleks mul
ükski taevas lennata.

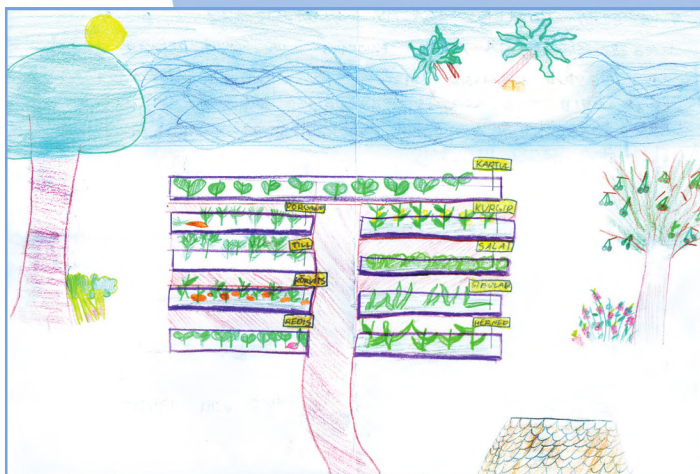
Siis ma reisiks mitmel maal,
kodu vastu need ei saaks.
Rännata on elus hea,
kuid kodumaad ma kalliks pean.

Art Apalaev Moostest

Triinu Kull Tartumaalt

ELU ON NAGU LILL

Mina elan korteris, aga minu unistuste aiamaa oleks selline,
kus majast paistaks ilus suur peenar ja meri.

Peenral kasvaksid kartulid, kurgid, salat, sibulad, herved,
porgandid, till, kõrvits ja redised. Kindlasti paistaks ka palmi-
saar. Aias oleksid ka kirsipuud, vaarikapõõsad ja rabarberid.
Elu on nagu lill!

Kirsi Karjamaa Saeult

Sandra Vungi retseptid ja fotod

Eestimaa suvi saab alati palju kiitust ja seda oodatakse pikisilmi. Aga kas pole ka oktoober üks imeilus aeg? Puudel on seljas kõige uhkem värviline rüü ja taevas on vahepeal lausa erksinine. Ilmad on küll jahedamad, aga selle vastu aitab alati kausitäis soojendavat sööki. Seekord pakung teile kahte väga toekat retsepti, mis kohe kindlasti kõhu täis ja kere sooja hoiavad!

Mulgipuder

Mina olen Mulgimaalt pärit ja mulgiputru olen söönud nii kaua, kui ma ennast mäletan. Minu ema õppis seda valmistama minu isalt ja isa sai pudruoskused enda vanaemalt. Nii on see põlvest-põlve edasi kantud rõõm. Sööme seda putru terve talve ja eriti hästi maitseb see koos koduste soolaste hoidistega. Peki asemel serveerin putru praesibula ja soovi korral praebaklažaaniga. Küll on heal!

Mulgipuder:

- 1,5 kilogrammi kartulit
- 100 grammi odrakruupe
- 2 sibulat
- 3 loorberilehte
- 2 teelusikatäit peensoola
- 1,5 liitrit vett

Praebaklažaan ja praesibul:

- 1 suurem baklažaan
- 3 sibulat
- soola, pipart

Koori kartulid ja lõika suuremad pooleks. Aseta kartulid paksema põhjaga potti koos korralikult loputatud kruupide, sibulakuubikute, loorberilehtede ja soolaga. Vala peale külm vesi ning aseta pott tulele. Keeda keskmisel kuumusel kaane all tund aega, kuni kruubid on pehmed. Kui vedelikku tundub lõpupoole natuke palju, lase veel keeda. Nüüd võta pott tulelt, ära kartuleid kurna, vaid tamba samas potis kõik pudruks. Maitse ja lisa veel vajadusel kuni teelusikatäis soola.

Lõika baklažaan pikkupidi viiludeks (ära koori). Sapsuta igale viilule natuke soola ja lase 10 minutit seista. Lõika viilud ribadeks ja ribad kuubikuteks. Prae pannil roheses õlis, lisades vahepeal natuke soola, kuni kuubikud on ilusad kuldpruunid. Mina praen tavaliselt kahes jaos. Praesibula jaoks prae sibulakuubikuid parajas portsus õlis, kuni need on juba kuldsemad. Siis lisa sool ja pipar ning prae veel, kuni kõik on ilus kuldpruun. Serveeri putru praetud baklažaaniga ja sibulaga.

KOKKA ISE!**Mahlane ühe poti köögiviljapasta**

Ühe poti pastade võlu on see, et esiteks kulub söögitegemiseks ainult üks pott ja teiseks saab pasta nii mahlane, et seda sobib kas või järgmisel päeval soojendada. See roog sisaldab rohkelt köögivilju, mis on kõik riivitud kujul osavalt kastmesse peidetud.

- 1125 milliliitrit keeva vett
- 2 - 3 supilusikatäit õli
- 2 sibulat
- 2 küüslauguküünt
- 1 keskmine suvikõrvits (riivitud)
- 2 väiksemat või üks suur porgand (riivitud)
- 1 + 1 - 1,5 teelusikatäit soola
- 250 grammi makarone (keetmata)
- 400 grammine purk kikerherneid (võib ka ära jätta)
- 3 teelusikatäit paprikapulbrit
- pool teelusikatäit kurkumipulbrit (võib ka ära jätta)
- 200 milliliitrit kookospiima

Pane vesi kannuga keema. Samal ajal aja paksema põhjaga pott või suur sügav pann kuumaks. Lisa õli ja hakitud sibulad. Prae paar minutit. Lisa hakitud küüslauk. Prae minutike. Lisa riivitud suvikõrvits, porgand ja teelusikatäis soola. Prae 4 – 5 minutit. Lisa keetmata pasta, kurnatud ja loputatud kikerherned, paprikapulber ja kurkumipulber. Sega kõik segamini. Lisa keev vesi, sega ja keeda keskmisel kuumusel kaane all 15 minutit. Kui kasutad väiksema kujuga pastat, võib keetmisaeg natuke lühem olla. Lisa kookospiim, veel teelusikatäis või natuke rohkem soola ning keeda veel kaane all kuni 10 minutit. Maitse ja lisa vajadusel soola. Lase pastal enne serveerimist kindlasti natuke seista. Nii imbub kaste rohkem pastasse ja see ei ole nii vedel.

		saareriik Euroopas	?	Triinu rahvajutt ajaloolisest sündmusest	tulus, kasulik Mitu käänet on eesti keeles?	Rooma number 550
		Ivar nagu ... kahe kuhja vahel				
		vilets äärelinn				kilo-
		aasta				
		alevist väiksem asula			tonn	jäsemetega roomajad
		peal inglise keeles			... de Janeiro	
		väikeriik Hispaania ja Prantsusmaa vahel				
väike lapik kivi, mis vette visates teeb hüppeid	laupäev ... ja Pearu naabrimehed „Tões ja õiguses“					
Toomas	1. noot suur arvutiklahv					
üliõpilane				3 x täht		
				kont		
maja, kus kummitab; mahajäetud tühjaltsisev hoone						
Timm Thaler						
Tom Sawyer	“... kuul” N. Nossov				tema	
	ronitaim				avar haruline jõesuue	
vanaaegne tuletegemise riist					liiter	
					Rotary International	
Läti pealinn	ilmakaar			spetsiaalne		
	täpiga täht			Ants Laikmaa		
		kõikidele kasutada olev				
		nii-nimetatud				
Rein	Vincent ... Gogh		madal naishääl			hobuseraua-kujuline täht
	Kristiina		amper			Eevi
rõivaese				tara		

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Vastus saada toimetusse enne **5. novembrit 2018!**
Parimatele auhinnaks OÜ Loovhoog „Kirbumäng“.

MÕISTATA

VÄIKE OKTOBRIIN

Lembitu mõistatus

#108
09.2018

Potiste peenardel kasvatati suvel hoolsalt kõrvitsaid ja nüüd, halloweeni eel oli paras aeg need rahaks teha.

Kui kõik oli turule minekuks valmis, selgus aga, et keegi oli kümme kõrvitsakasti segi ajanud.

Igas kastis oli erinev arv kõrvitsaid, jäädes 10-20 vahele.

Üheksas kastis olid neli kilo kaaluvad kõrvitsad ning ühes kastis 5 kilo kaaluvad.

Kõik kõrvitsad nägid välja täpselt samasugused.

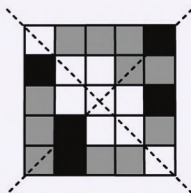
Turulistel oli kastuuda suur kaal, aga aega kippus nappima. Kuidas oleks ühe kaalumise võimalik kindlaks teha, millises kastis olid raskemad kõrvitsad?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et värvimata jäaks 9 ruutu.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

Mõistatuse koostas Ande

1. Tänavu kuulutasime Sten Roosi muinasjutu välja

- a) 10. korda
- b) 17. korda
- c) 27. korda

2. Faasani munad on

- a) pruunitähnised
- b) sinisetäpilised
- c) kollased

3. Eestis kasvav looduslik gladiool kannab nime

- a) aed-võhumõök
- b) niidu-kuremõök
- c) metsa-karumõök

4. Praegu taaskasutatakse plastikust umbes

- a) 15 protsenti
- b) 5 protsenti
- c) 50 protsenti

5. Kaitseväe peastaabi embleemil olev lipukiri on

- a) *Per aspera ad astra*
- b) *Viribus Unitis*
- c) *Para bellum*

6. Tänavuse muuseumidefestivali teemaks on

- a) 100 aastat
- b) 100 hoonet
- c) 100 asja

7. Eesti Maanteemuuseum asub

- a) Pärnumaal
- b) Põlvamaal
- c) Tartumaal

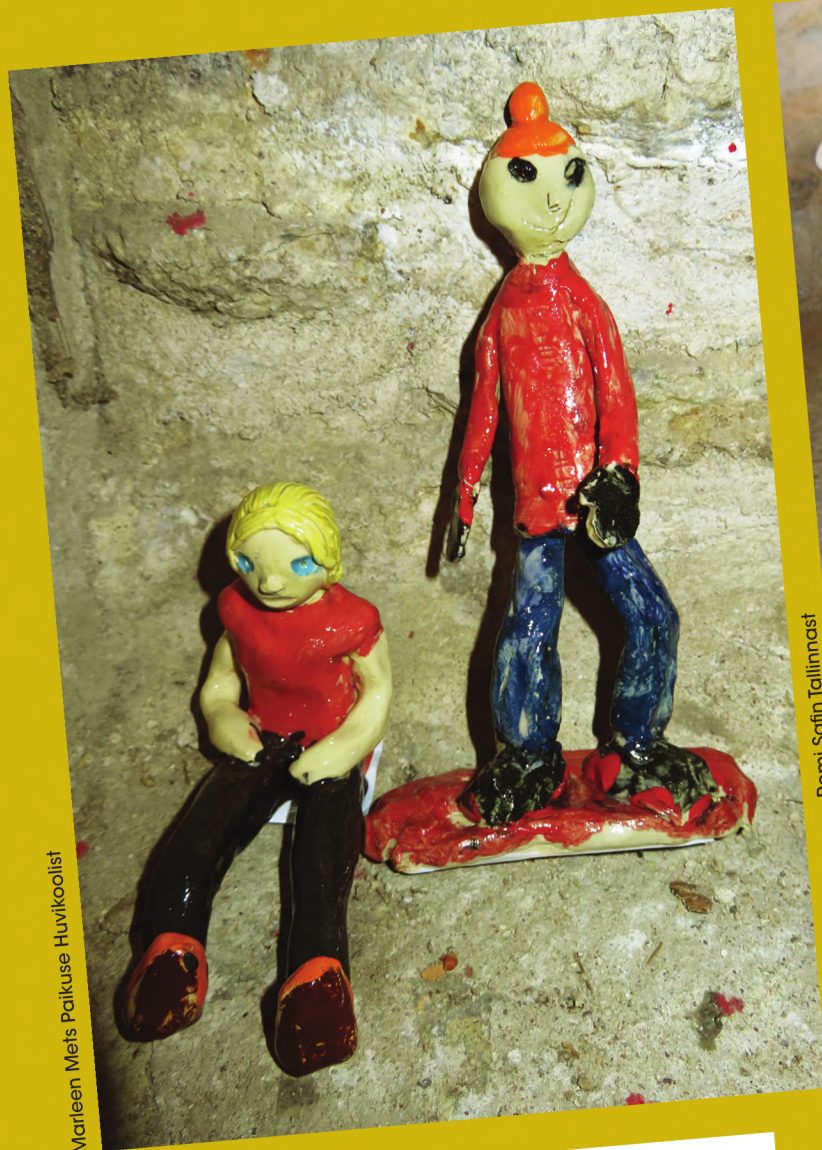
8. Euroopa kõrgeim liumägi asub

- a) Ungaris
- b) Itaalias
- c) Austrias

Vastuseid on lihtne leida, kui loed tähelepanelikult sedasama ajakirjanumbrit.

Ootame vastuseid (koos saatja nime ja aadresssiga) toimetusse hiljemalt 5. novembriks 2018!

NB! Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja uusi lahendaid auhinnaraamatuid!

Marleen Mets Paikuse Huvikoolist

Romi Safin Tallinnast

Mirjam Laks Jüri Gümnaasiumist

Leiutas ja kogus **Jüri Paet**

PAETISME

Ka igav pidu saab ükskord otsa.

Talverijete laadal polnud muhvigi osta.

Suurimad valetajad on liliputid, kuna vael on lühikesed jalad.

Kes taarat ei korja, see sente ei saa.

Seljavalu võib üdini ära tüüdata.

Sulatõsi võib kergesti valeks sulada.

Suvel on hapukurgi hooaeg, sügisel vastukurgi hooaeg.

Varas mõtleb, kellelt virutada, riiakas mõtleb, kellele virutada.

Olen näinud palju naeratavaid nägusid, kuid kordagi pole näinud, kuidas õnn naeratab.

Külla on oodatud need külalised, kes õigel ajal lahkuvad.

• • •
Mida kõike pähe ei tule, kui pea on tühi.
Lootus sureb, kuid alla ei anna.

Inimestele meeldivad need mõtted, mis ei pane mõtlema.

Lollid mõistavad palju paremini teineteist kui targad.

Ilus lapsepõlv möödub kiiresti.

Ümberringi on ainult vale ja see ongi elu tõde.

Ajalugu kordub, sest inimesed ei taha muutusi.

Las töötavad need, kes muud midagi ei oska.

Maakera on gloobusekujuline.

NAERU-USS

*
Loodusõpetuse tunnis teatab õpetaja: „Täna õpime tundma jõehobu. Lapsed, lapsed, pange nüüd ometi tähele: kes nüüd minu poole ei vaata, see ei saagi teada, mismoodi jõehobu välja näeb!”

*
Juku seisab lillepoes ja uurib taimi.
„Mida sa otsid, noormees?” tunneb müüja huvi.
„Kas teil on müügil sellist taimet, mis on lihasööja?”
„On küll – missugust sa sooviksid?”
„Sellist, kellele meeldivad õpetajad!” teatab Juku.

*
„Juku, kas sa tead, kus on kõige rohkem vitamiine?” küsib õpetaja.
„Miks ei tea – apteegis!” vastab Juku.

Helo Laatspera Karlova Koolist

*
„Juku, miks sa eile koolist puudusid?” küsib õpetaja.
„Eile olin ma raskesti haige,” tunnistab Juku.
„Aga mulle räägiti, et sa mängisid esimese koolitunni ajal jalgpalli...”
„Puhas vale!” pahandab Juku. „Võin näidata kinopiletit, kus on kirjas, et oli sel ajal hoopis kinos!”

*
„Mis ühendab seitsmeteistkümnenda sajandi heliloojaid?” küsib õpetaja.
Juku tõstab käe: „Nad kõik on juba manalamehed, õpetaja.”

*
„Juku, miks sa pidevalt küüsi närid?” küsib õpetaja pahaselt.
„Sellepärast, õpetaja, et mul on üks suur probleem,” lausub Juku.
„Missugune probleem?” imestab õpetaja.
„Liiga pikad küüned!”

*
Uus õpetaja pöördub Juku poole: „Palun ütle mulle oma eesnimi!”
„Johannes Aleksander Wilhelm Sebedeus!” teatab poiss.
„Nii pikk nimi!” imestab õpetaja. „Aga kuidas sind kodus kutsutakse?”
„Ninnuks!”

*
Õpetaja küsib uult õpilaselt: „Mis su nimi on?”
„Minu nimi on Mai,” vastab tüdruk viisakalt. „Aga sõbrad kutsuvad mind lühidalt Millimullimallikaks!”

*
„Juku, kas sa oskad nimetada kolme asja, mis sisaldavad piima!” küsib õpetaja.
„Aga loomulikult oskan: need on jäätis, lehm ja piima-auto!”

Foto: Erakogu

Foto: Priit Grepp

UUDISED

Muinasjutud piltides

Septembrikuu vältel võis lastekirjanduse keskses imetleda Ülle Meisteri juubelinäitust „**Muinasjutud piltides**”, kuhu kunstnik valis välja eesti muinasjuttudele tehtud illustratsioonid. Aga selleks, et Ülle Meister saaks näidata pooligi oma raamatupiltidest, oleks küll vaja mitukümmend saali! Ta on illustreerinud nii Ellen Niidu „Rongisõitu”, Jaan Krossi „Mardileiba” kui ka Jaan Rannapi, Paul-Eerik Rummo ning paljude teiste kirjanike raamatuid. Minul oli au Üllega koostööd teha õige mitme raamatu puhul – eriti vahvasti oskab ta lisaks lastele joonistada loomi ja linde: tema pintsli-pleiatsite all hakkasid elama nii rulasõitja põrsas Pamp, väike vallatu koer Tondu kui ka kümned linnud ja loomad raamatus „Hernetont Ernestiine”.

Ülle armastab loodust, veedab palju aega oma maakodus Läänemaal ja on sina peal nii lindude, loomade kui ka lilledega. Tema on ka kõigi Sten Roosi muinasjutuvõistluste uhkete diplomite joonistaja. Ja kui uurid oma õpikuid, siis võib nendegi seas olla Ülle Meisteri illustratsioonidega raamatuid. Aga õpikupiltide tegemine nõuab lisaks andele ka täpsust ja teadmisi.

Heida pilk oma raamaturiiulisse: kindlasti leiad sealt mõnegi Ülle Meisteri illustreeritud teosed. Ja kui ei leia, siis tuleb rutata raamatupoodi või raamatukokku.

Ka **Regina Lukk-Toompere** tähistab oma sünnipäeva illustratsiooninäitusega Eesti Lastekirjanduse Keskuses. Tema on küll kolleeg Üllest viis aastat noorem, kuid raamatupilt on temagi joonistanud maailmatu palju! Ta on illustreerinud ja kujundanud üle 90 raamatu, lisaks sellele teinud nii postkaarte, plakateid kui ka plaadiümbriseid. Multifilmide „Tom ja Fluffy” ning „Lotte reis Lõunamaale” kaunid foonid on samuti Regina maalitud. Imekaunid on tema joonistatud pildid rahvaluulekogumikele „Üle õue õunapuu”, „Sada saarelehte, tuhat toomelehte” ja „Marjakobar ja teisi setu muinasjutte”.

Minul oli rõõm tutvuda Reginaga siis, kui ta oli veel keskkooliõpilane: tudengina olin praktikal Tartu 8. Keskkoolis, kus kirjandusõpetajana tegutses kuulus Vello Saage. Kirjandusklass oli sõbralik ja tore ning eriti kiire oli kätt tõstma ja vastama üks mustade lakkidega tüdruk, kelle nimi oli Regina Pressjärv. Aastaid hiljem imetlesin Ernst Enno imeilusat raamatut „Üks rohutirts läks kõndima” ning mõtlesin, et selle kunstnikuga oleks küll tore koostööd teha. Mu soov läkski täide – ja Regina Lukk osutus samaks lakkispäiseks koolitüdrukaks! Nüüdseks oleme koos Reginaga teinud õige mitmeid raamatuid – alates siil Felixi triloogiast ja lõpetades luulekoguga „Halloo!”. Regina Lukk-Toompere on esinenud paljudel näitustel nii kodu- kui ka välismaal ja pälvinud oma illustratsioonide eest mitmeid autasusid.

Alates 2. oktoobrist kuni kuu lõpuni saab Eesti Lastekirjanduse Keskuses vaadata Regina Lukk-Toompere näitust „**Kõik on olemas**”. Sama pealkirja kannab kunstniku viimati illustreeritud raamat „Kõik on olemas”, mille autoriks on hollandi kirjanik Toon Hellegen.

Et ka lapsed oskavad illustratsioonidest lugu pidada, seda näitab seegi, et nii Regina Lukk-Toompere kui ka Ülle Meister on saanud Nukitsa konkursside laureaatideks, kuid kõige suuremaks autasuks on raamatuillustraatoritele kahtlemata see, et nende kujundatud raamatuid vaadatakse ja loetakse.

Leelo Tungal

AVASTA ENDAS GEENIUS!

PLASTIK – HEA VÕI HALB?

Hull Teadlane

Tartu Ülikooli muuseum, hullteadlane.ut.ee

Kas oled kunagi kuulnud, et soovitatakse juua kraanivett, mitte osta pudelivett? Olen paljudelt lastelt seda küsinud ja enamasti arvatakse, et kraanivesi on kuidagi tervislikum, kuid tegelikult pole põhjus vees endas, vaid selle pakendamises. Pudelivett müüakse enamasti plastpudelites, kuid kraanivesi tuleb meile otse torude kaudu. Aga mis on üldse plastik ja mis häda nende plastpudelitega on?

Plastik on materjal, mis on üks meie aja levinumaid – seda leidub arvutites, autodes, hambaharjades, riietes, kilekottides, mänguasjades ja paljudes muudes meie igapäevastest asjades. Teda kasutatakse nii palju, kuna tal on mitmeid väga kasulikke omadusi, nagu veekindlus, vastupidavus ja loomulikult tõsiasi, et teda on väga odav kasutada masstootmises ehk suurtes tehastes, kus tehakse mingit toodet (näiteks plastpudelit) kiiresti ja väga palju. Selle kasulikkuse tõttu on alates

plastiku avastamisest 100 aastat tagasi selle kasutamine aasta-aastalt ainult kasvanud. Keemiliselt on plastikud suured molekulid (ainete väikseimad osakesed), mis koosnevad väiksematest lülidest ja neid toodetakse naftast. Seega, kui järgmine kord plastpudelist jood, võid mõelda, et see koosneb iidsetest loomadest, keda bakterid päris ära ei lagundanud, vaid muutusid miljonite aastate jooksul maa all fossiilkütuseks, millest siis toodeti tehases see plastpudel. Aga miks siis teadlased plastiku kasutamise vastu võitlevad, kui see nii odav ja kasulik on?

Plastiku probleem on selles, et ta ei kao ära. Me saame seda taaskasutada (praegu tehakse seda umbes 15% plastikuga, aga saaks palju paremini), osa ära põletada (umbes veel 10% plastikust põletatakse ära), aga ülejäänud jääb kuskile planeedil Maa alles. Jah, me saame plastiku koguda prügimägedele, aga see ei lagu-

ne seal iseenesest ära. Selle asemel jõuab ta enamasti vee liikumise tõttu läbi jõgede meredesse ja sealt juba ookeanidesse, kus ta koguneb hoovuste tõttu suurteks „plastikusaarteks”. Need pole saared, kus saaks peal kõndida, pigem on vee pinnal käesügavune plastikusupi moodustis. Viimaste uudiste järgi on üks neist juba kolm korda suurem kui Saksamaa. Seal saab selle plastiku peale paista pidevalt päike, mis oma UV kiirgusega lagundab plastiku küll pisemaks, kuid ei lagunda täiesti ära. Nii tekib suurem osa mikroplastikuid ehk eriti pisikesi plastikutükikesi, mida kahjuks loomad ei suuda tihti eristada tavalisest toidust, ja kuna need on pisikesed loomad, kes neid söövad, jõuavad mikroplastikud läbi toiduahela kõikide kõrgemate lülide – ja lõpuks ka inimesteni. Loomulikult ei sööks keegi meist kilekotti, kuid ajapikku tuleb plastik meie toidu sisse iseenesest.

Probleemi teeb keerulisemaks veel see, et paljud asendused plastikule on ka ise keskkonnale väga koormavad, seega on raske kohe plastiku kasutamist lõpetada. Siiski tasub arvestada, et kui plastik oleks näiteks palju kallim või mingite piirangutega, siis tõenäoliselt saaksid teadlased, kes üritavad sellele asendusi leida, firmadelt palju rohkem raha, mida uurimiseks kasutada, ja see tähendaks kindlasti ka kiiremat edasiarengut. Lisaks tasub mainida, et suurem osa plastikust, mis ookeanisse jõuab, tuleb sinna ainult läbi 10 suure jõe üle maailma, seega saaksime päris palju ära teha, kui nendest plastiku kuidagi kokku koguksime. Üks küsimus, mis veel jääb, on see, et kuidas plastikust ikkagi lahti saada, kui oleme selle kokku kogunud. Teadlased küll juba tegelevad sellega: näiteks on leitud ussikesi ja seeni, kes suudavad plastikut süüa, kuid teevad seda väga aeglaselt. Lootust on, et kui saadakse aru, kuidas nad plastikut lagundavad, saame seda ise tehas-tes palju kiiremini teha, kuid see on praegu veel vaid lootus. Lisaks saab plastikut kindlasti puhastada ja uuesti kasutada paremini kui praegu. Selleks, et midagi sarnast välja mõeldaks, oleks jällegi vaja rohkem rahastust, sest teadus areneb kiiremini, kui on rohkem vahendeid ja teadlasi, kes saavad koguda oma aja sellele pühendada.

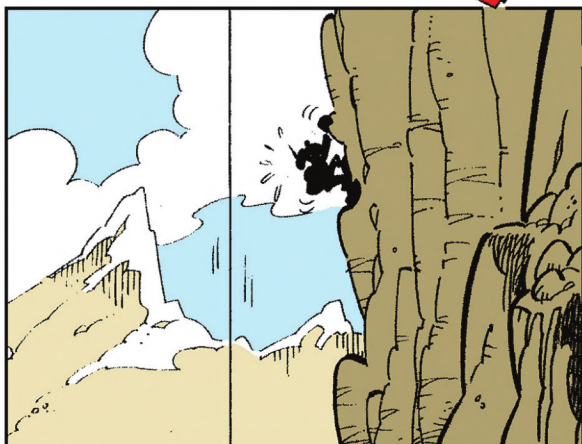
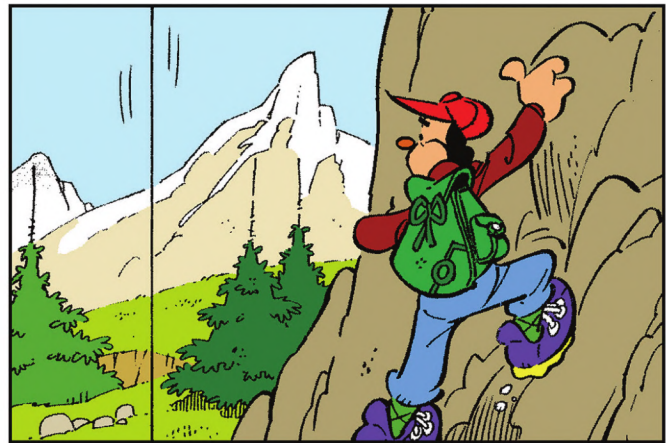
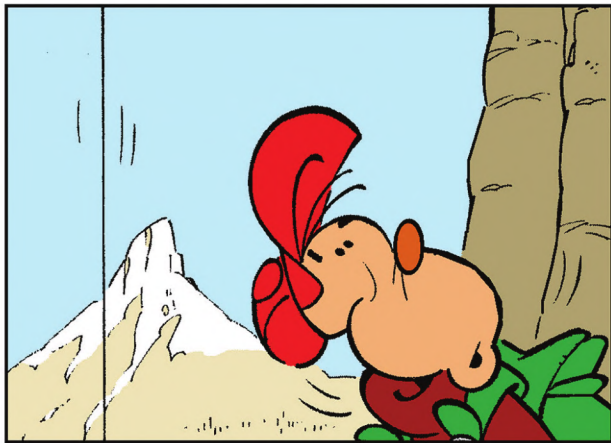
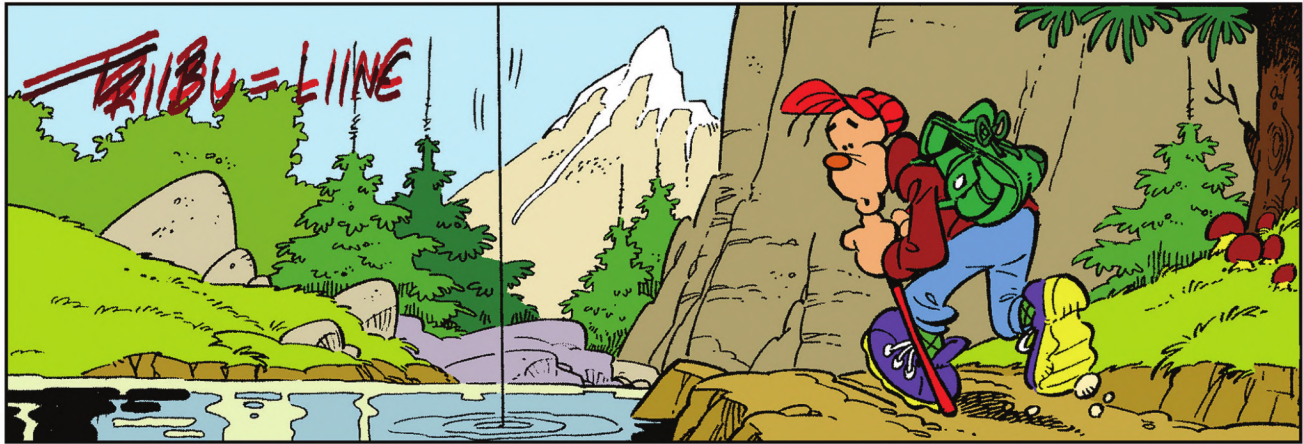
Agas mida meie saaksime teha? Põhiline on mitte eirata probleemi. Liiga tavaliseks on saamas mõtteviis, kus üritatakse probleemi vältida, kui ei paista selget lahendust. Jah, meil ei ole lahendust, kuid sellepärast me peaksimegi sellele rohkem mõtlema, mitte vähem. Ja kuigi sina ei pea olema selle probleemi lahendaja, on parem, kui üldiselt

Üks küsimus, mis veel jääb, on see, et kuidas plastikust ikkagi lahti saada, kui oleme selle kokku kogunud. Teadlased küll juba tegelevad sellega: näiteks on leitud ussikesi ja seeni, kes suudavad plastikut süüa, kuid teevad seda väga aeglaselt.

inimesed sellest teavad, nii on aktiivsetel probleemilahendajatel lihtsam raha leida ja toetust saada. Oma igapäevaelus on loomulikult samuti variante, kuidas plastikut vähendada – kilekottide asemel saab kasutada teisi kotte ja puuviljavörke, pudelivee ja limonaadi ostmise asemel saab juua kraanivett või teed, prügi on võimalik korralikult sorteerida, samuti saame eelistada asju, mis peavad kaua vastu jne. Ometi ütlesin mina, et sellest veelgi olulisem on teha kindlaks, et inimesed on sellest probleemist teadlikud, et muutusi saaks ellu viia riigi ja maailma tasemel, muidu meie isiklikest pingutustest ei pruugi piisata. Seega võid proovida sellest mõne sõbra või lähedasega rääkida ja kindlasti ka kuulata, mis nemad arvavad – ehk saad ka midagi uut teada.

LUMEINIMESED JA KIISUD NING UUDISHIMULIKUD TULNUKAD

Oktoobrikuseid valikuid, millega koolivaheajal meelt lahutada, on nõnda ohtralt, et asume pikema jututa asja kallale. Esmalt animaseiklus „**Otsides kiisuparadiisi**”. Kass Puffer on oma poja Naksikuga kaua aega suurlinna kõrghoone korteris elanud. Ühel päeval otsustab uudishimulik Naksik kodust lahkuda ning asub seiklusrikkale teekonnale, et leida üles legendaarne kassiparadiis. Isa peab poja otsimiseks end kokku võtma ja samuti teele asuma. Seiklusi jagub ka filmis „**Missioon Lumeinimene**”, mille peategelasteks on algaja detektiiv Nelly ja noor teadlane Simon, kelle sihiks on tuua tõendeid lumeinimese olemasolu kohta. Teejuhiks kadumaläinud maadeuurija kodeeritud märkmik, kaaslasteks tark šerpa ning üks jutukas lind Jazzmin, suunduvad kangelased Himaalaja südamesse.

Mujalt tullakse meie kanti järgmises multikas „**Mänguasjapoe saladus**”, milles meie planeedil hädamaandumise teinud robot satub mänguasjapoodi, mille elanikud vajavad just üht julget abilist, kellega koos tormata öisesse linna, et päästa üks nende seast, kelle kurjad jõud on toimetanud teadmata suunas. Tegelastele kingivad oma hääled Jarmo Reha, Elina Purde, Eva Püssa, Mart Toome, Egon Nuter, Fatme Helge Leevald ja Kait Kall.

Joonisfilmide vahele mahub mängufilm „**Christopher Robin ja Karupoeg Puhh**”. Täiskasvanud Christopher Robin (Ewan McGregor) on unustanud

Saja Aakri Metsa koos Puhhi, Iiahi ja teiste sõpradega. Christopherist on saanud täiskasvanu, kel on armastav abikaasa (Hayley Atwell) ja pisike tütar (Bronte Carmichael), kes näeb oma isa liiga harva, sest too on kogu aeg tööl. Just siis, kui Christopher Robin on oma muredega ummikusse jõudnud, ilmub ootamatult välja tema vana sõber Puhh ning sellest kohtumisest saab alguse midagi erilist.

Lumeinimestest ei pääse me ka tänases viimases linaloos, milleks on animeeritud seiklusfilm „**Pisipäkk**”, mis rõõmustab igas vanuses vaatajaid Ühtäkki pöörab lumeinimese legendi pea peale see, kui nutikas noor lumeinimene leiab millegi, mille olemasolusse ta ei uskunud – nimelt inimese. Uudis „pisipäka” leidmisest paneb lihtsa eluviisiga lumeinimesed aga muretsema, mida nende lumisest kodukülalt väljaspool veel leiduda võib. Algab hoogne lugu sõprusest, julgusest ja avastamisrõõmust.

Kõik eelnevad lood peale Puhhi ja Christopher Robini oma jõuavad ekraanile sulaselges eesti keeles. Novembris pannakse kinos natuke rohkem rõhku ka mängufilmidele, kui sukeldume taas Harry Potteri universumisse “Fantastiliste elukate” uues loos ning näeme üht ammutuntud muinasjuttu uue nurga alt filmis “Pähklipureja ja neli kuningriiki”, aga sellest kõigest juba järgmises numbris.

Kinokuju

ÄRA KARDA OLLA SINA ISE!

• Palun kõnele oma hobist!

Minu hobiks on tantsimine. See hakkas mulle meeldima lasteaias, kui tantsutundi sattusin. Pärast seda olengi selle alaga edasi tegelnud. Tantsimine on ala, milles ma saan väljendada oma emotsioone ning tundeid kehakeeles.

• Millised on olnud sinu saavutused seoses tantsimisega?

Kõige suurem saavutus on olnud see, et olen jõudnud väikes-te grupist (kus ma tantsutrenne alustasin) esinduse gruppi, kus on minu arvates väga-väga head ja andekad tantsijad.

• Kes on sinu suuremad eeskujud?

Minu suurimaks eeskujuks on mu treener, sest ta on nii hea tantsija, väga sportlik, tore ja lahe inimene. Aga eeskuju annavad mulle ka trennikaaslased.

Nimi: Lisette Oja, 13aastane
Kool: Saue gümnaasium, 7. a
Elukoht: Saue linn

• Kus sa oma huvialaga tegeled?

Ma tantsin SaChe tantsutüdrukutes ning minu trennid toimuvad Saue Noortekeskuses. Mind õpetab väga mitmekülgne inimene, kes lisaks trennide andmisele käib ka ise tantsutrennides. Treeneri nimi on Tiina-Riin Uulma.

• Oled sa pidanud seoses oma hobiga ka millestki loobuma?

Pidin loobuma kunstiringist, sest tantsimine nõudis rohkem pühendumist ja kuna koolitööd muutusid ka raskemaks, siis ma lihtsalt poleks jõudnud kõigega tegelda ning pidin valiku tegema.

• Kes sinust tulevikus saab?

Ma täpselt veel ei tea, aga kuna mu ema on arst, siis on mul tunne, et lähen sama teed pidi, aga see ei ole veel kindel. Olen mõelnud ka sellele, et tahaksin luua oma tantsustuudio ning seal treener olla, sest mulle tohutult meeldib tantsida ning lastega oleks ka tore tegelda.

• Millega sa peale tantsimise veel tegeled?

Praegu tegelen ma ainult tantsimisega, aga varem käisin ka üldsporditrennis, kus me jooksiime, ujusiime ja söitsime ratastega. Olen käinud veel laulukooris, keraamikas, kunstiringis, rahvatantsus, näiteringis ja JJ-street`is.

• Kas soovitaksid oma hobi ka teistel proovida ja miks?

Soovitan seda hobi ka teistele, sest see on hea viis aega veeta. Tantsida on tore, lõbus, siin saad uusi kogemusi! Eriti soovitan ma seda lastele, kellele meeldib teha lahedaid trikke ja olla energiline ning särtsakas.

• Mida ütleksid lõpetuseks?

Tahan öelda ainult seda, et kui sa oled tantsija, siis ära karda olla sina ise! Pane hullu, ole särav ja energiline. Tantsi kogu oma kehaga, tantsi südamest ja hingega! Ning mis kõige tähtsam: ole julge ja ole kõigega asja juures!

Lisettega vestles **Anna-Maria Uulma**

Liumägi julgetele ja vapratele

Ei maksa arvata, et liumäed, millest on mõnus alla sõita, on mõeldud ainult mudilastele. Täiskasvanud ei kipu teadagi tagumikul õuemurul või vaibal seisvat kahe-kolme-meetrist plastikteed läbima, kuid Austrias, Klagenfurtis asuv liumägi nõuab sõitjatelt julgust ja vaprust. See ongi nimelt mõeldud neile, kellel pikkust üle 130 sentimeetri – niisiis ikka kooliealistele ja vanematele. Sellel Pyramidkogeli nime kandvas tornis asuval liuteel on pikkust 120 meetrit ning ülalt alla jõudmiseks kulub ainult 20 sekundit, kusjuures tunnikiruseks mõõdetakse umbes 25 kilomeetrit. Allasõit kulgeb teadagi suuri turvalisi torusid pidi.

71 meetri kõrgune Pyramidkogeli vaatetorn ehitati Wörthi järve äärde 2013. aastal ning see on tunnistatud maailma kõrgeimaks puust ehitatud torniks. Tornis asuv 120 meetrine liumägi on aga kõige pikem kogu Euroopas. Sinna tasuks minna vastlasõitu tegema – küll siis kasvaksid liulaskjatel pikad linad!

Pikk juus, pikk massaaž

Oktoobris 2017 püstitati India linnas Mumbais omapärane maailmarekord: tervelt 600 naist tuli kokku, et teha pikka ritta rivistudes üksteisele peamassaaži. Usinatest masseerijatest moodustus mitu suurt ringi. Õlimassaaž kuulub seal kandis vanade iluprotseduuride hulka ning nagu väidab suursündmust korraldanud juukseõlifirma, aitab vältida nii juuste väljalangemist kui ka hallinemist. Lisaks muule pääseti selle sündmuse kaudu Guinnessi maailmarekordite raamatusse.

Arbuusipoolitajad naelvoodis

Indias on ilmselt rekordite püstitamine ja purustamine eriti suure au sees. Kaks Indiast pärit noormeest, Vispy Jimmy Kharadi and Vispi Baji Kasad, kes töötavad kaskadööride ja treeneritena, on võtnud nõuks püstitada silmatorkavalt omapäraseid rekordeid. Guinnessi maailmarekordite raamatusse jätsid nad jälje kõigepealt väkkiirete arbuusipurustajatena: suured mahlased arbuusid asetati üksteise järel Kharadi kõhu peale ning seejärel lõi Kasad need suure mõõgaga täpselt pooleks. Ühe minuti jooksul poolitasid mehed 48 arbuusi, kusjuures kangelase kõhule ei jäänud ainsatki kriimu – arbuusimahla kohta andmed puuduvad.

Hoopis teisest ooperist on aga Kharadi ja Kasadi uus maailmarekord: oma sõpru kaasa tõmmates otsustasid nad moodustada omapärase mitmekorruselise naelvoodi. Madratsite asemel kasutati naelvaipu – selliseid, mis kuuluvad tavaliselt fakiiride etteastete juurde. „Naelvoodi“ püstitamisega sai kaheksa jõumeest suurepäraselt hakkama – kriimustused jäid seegi kord tulemata. Kasutatud naelu üle kaaludes selgus, et ühtekokku kaalusid need üle tuhande kilo. Muidugi piisas naelatonnist, et Guinnessi rekordite raamatusse uus saavutus kirja panna!

Mis juhtus Eliisega?

Liina Vagula noorsooraamat „**Keegi teine**”, mis pälvis Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja kirjastuse Tänapäev korraldatud 10. noorteromaanide konkursil teise koha, pajatab 15aastasest Eliisest, kes on autoavarii tagajärjel sattunud koomaseisundisse. Lähedased on õnnatud, sest ei saa tüdrukuga kuidagi kontakti astuda, kuid Eliise teadvuses toimub kummalisi asju: nimelt satub ta ootamatult 1995. aastasse ning koolis ja koduski kõnetatakse tüdrukut ta ema nimega – Klaarika. Romaanis kõnelevad ema ja tütar vaheldumisi ning nende lugu kujuneb kaasakiskuvalt põnevaks.

Kollid koolis, kodus ja raamatus

Nendele, kes armastavad hirmujudinaid tekitavaid lugusid, on ajakirja Täheke toimetaja **Ilona Martson** kokku pannud vahva jutukogu „**Üks koll läks ükskord kooli**”, mille alapealkirjaks on „**Eesti lapse kõige uuemad jubejutud**”. Neljast osast koosnevas jubejuturaamatus leidub nii natuke õudseid kui ka vägagi jubedaid jutte, mille autoriteks on Täheke lugejad. Juttu on nii zombist, kes unistab Lamborghini sõitmisest, koerast kes läks vales kohas üle tee, kui ka arvutiviirusest, kes oskas laste elu ära rikkuda. Jubejutukogu illustreeris **Sirly Oder** ja kirjastas **Tänapäev**.

Kuidas leida sõpru?

Oma nooremat õde või venda võid rõõmustada soome kirjaniku **Katri Kirkkopelto** raamatuga „**Popi**”, mille nimitegelane igatseb leida mängusõpru, kuid kahjuks ei soovi keegi teda oma seltsi võtta. Popi, kes ei oska ennast teiste sekka sobitada, muutub kurvameelseks ja isegi kurjaks, kuni... Mismoodi Popi mure laheneb, sellest loe juba raamatust, mille on tõlkinud **Hille Lagerspetz** ja kirjastanud **Helios**. Ehk annab Popi head nõu teistelegi mudilastele?

Lendavad vaalad, suplevad sokid ja teised atsakad tegutsejad

Markus Saksatamm, kes on Hea Lapse hea sõber, oskab sõprust teha ka igasuguste veidrate ja naljakate tegelastega: tema uues jutukogus „**Banaan, jääpurikas ja hädaldaja kastan**” tegutsevad kuu-uurijad, teatrit tegevad loomaailloomad, hulkuvad sokid ja toiduga mängivad lusikad. Lood on lustakad ja paraja pikkusega ka nende lugejate jaoks, kes veel väga pikki tekste lugeda ei jaks. Ja **Urmas Nemvalts** paneb oma lõbusatel illustratsioonidel vaalad lendama ning herved naerma.

Kribu ja Krabu tegutsevad jälle – ja kuidas veel!

Ilmar Tomuski Kribu ja Krabuga on lugejad tuttavad pikki aastaid: nutikad lapsed Piia ja Mati hakkasid kirjaniku käe all kriminaalseid juhtumeid lahendama juba kolmandas a-klassis õppides. Aeg aga lendab aina kiiremini: oma uue kriminulli pealkirjaks on autor pannud „**Päiksemetsa vanadekodu kriminalistid**” ja alapealkiri ütleb, et Kribu ja Krabu tegutsevad jälle. Kuigi meie sõpradel on turjal juba üheksakümmend üks aastat, on nad siiski kärmed ja kavalad kurjategijaid paljastama ja õiglust jalule seadma. Ja põnevusest Päiksemetsas puudust ei tule! Pildid joonistas **Hillar Mets** ja raamatu kirjastas **Tammerraamat**.

Hüäänid, grislid, koerad ja teised inimlikud elukad

Kes on lugenud **Julian Clary** raamatut „**Perekond Julged**”, see aimab kindlasti juba ette, et ka uus samast perest pajatav raamat „**Perekond Julged tulevad appi**” on täis jaburuse ni naljakaid lugusid, põnevaid seiklusi ja isevärki tegelasi. Hüäänipere, kes kõigest jõust teeskleb inimesi, peab seekord aitama lauljaks saada soovivat koerakest Fifit ning krokodilli, kes soovib veevärgitorust lahkuda ja Julgete majja kolida. Pööraseid seiklusi võimendavad kunstnik **David Robertsi** lustakad illustratsioonid.

EMBLEEMID, NENDE KANDJAD JA TÄHENDUSED

Markus Saksatamm

Sel korral räägime kaitsevägega seotud embleemidest, mis kasutusele võetud hiljuti või millest ei ole ühel või teisel põhjusel enne juttu tehtud.

KAITSEVÄE PEASTAABI uue embleemi südamik moodustab väike riigivapp, selle taga ristatud mõõk ja marssalisau, ülal Põhjatäht, mis tähistab laiaulatuslikku tegevust. Tammehelmed koos motoga aga tähistavad erinevate väeliikide ühist toimimist. Ladinakeelne lipukiri Viribus Unitis tähendabki tõlkes „Ühisel jõul“.

STAABI- JA SIDEPATALJONI kohendatud embleemi vapilinnu küünistes olevad nooled sümboliseerivad elektrit, tähed pea kohal aga eelmise sajandi alguses kasutusel olnud side liike: telefon, telegraaf, raadio, signaalvahendid, postituvid ja sidekoerad. Asutati ju kõnealune väeosa juba sada aastat tagasi.

1. JALAVÄEBRIGAADI PIONEERIPATALJONI embleemil olev kindlus on pioneeride üksuste traditsiooniline tähis, mõõgaga ründav lõvi viitab nii kaitsetahtele kui ka pioneeride kui eesminejate vaprusel. P-täht kilbil tähistab pioneeripataljoni. Värvid: must sümboliseerib truudust ja püsivust, hõbedane rahu ning siirust, roheline aga ustavust ja lootust.

1. JALAVÄEBRIGAADI TANKITÕRJEKOMPAANII embleem toetub 1939. a. kasutusele võetud metallist trafareti eeskujule. Tähed „TT“ tähistavad tankitõrjet, all olev number „1“ aga brigaadi, mille alluvusse kompanii kuulub.

2. JALAVÄEBRIGAADI PIONEERIPATALJONI embleemi must värv tähistab vabadust ja truudust, hõbedane rahu ja siirust. Embleemi südamik on väeliigile viitavad kirves ja labidas ning pioneeride initsiaali kandev oliivroheline kilp, mille värv sümboliseerib lojaalsust ja lootust ning on ka ühenda-vaks lüliks 1. järväbrigaadi pioneeripataljoniga.

2. JALAVÄEBRIGAADI TANKITÕRJEKOMPAANII embleem järgib samuti omaaegse trafareti eeskujule. Number „2“ viitab mõistagi 2. järväbrigaadile. Vaenlase tankidel siinmail pikka pidu ei ole.

ERIOPERATSIOONIDE VÄEJUHATUS: Must on traditsiooniline eriüksuste tunnusvärv, hõbe tähistab tarkust ja ustavust. Küljelt avatud romb koos mõõgaga sümboliseerib valmisolekut ohtlikeks ülesanneteks. Kujund viitab ka E-tähele ehk siis üksuse nimele ja Eestile ning sellel on visuaalne seos Vabaduse Risti südamikuga.

RIIGIKAITSEÕPETUS on valikaine, mida õpetatakse gümnaasiumides ja kutsekoolides. Lisaks teadmiste riigikaitsest antakse väljaõpe esmaabis, relva käsitsemises ja riviõppes. Juhendajateks on tegevälased või Kaitseliidu liikmed, oma ala tõelised asjatundjad. Embleemil kujutatud mõõk viitab kaitsetahtele, tõrvik haridusele ning pärg aule ja ühtekuuluvusele. Kõnealust embleemi kannavad õpetajad, õpilased aga saavad välilaagriga lõppeva kursuse edukal lõpetamisel hõbedast rinnamärgid.

Kui seni oleme rääkinud käiseembleemidest, mis näitavad nende kandjate kuuluvust teatud väeosadesse, siis nüüd võtame vaatluse alla embleemid, mis tähistavad suurõppusi või muid tähtsaid sündmusi ja teeme juttu ka meie liitlaste õhuturbeüksuste sümboolikast.

SIIL on suurim sõjaline õppus, mis toimus viimati ajavahemikul 02. – 14.05.2018. Viimasel õppusel osales üle 15 000 ajateenija, reservväelase, kaitseväelase, kaitseliitlase, naiskodukaitsja ja liitlasvägede sõduri. Koostööd julgeoleku tagamisel harjutati ka politseiametnike ja päästetöötajatega. Meie riik ei kavatse kedagi rünnata, küll aga oleme valmis kaitseks. Seda kõike embleemil kujutatud siil just tähistabki. Kiri „Iga okas loeb“ annab selgelt mõista, et igaühe panus riigikaitsele on vajalik.

MERE-SIIL on Eesti mereväe suurim õppekogunemine, kus harjutatakse relvade käsitlemist, esmaabi, avariitõrjet, sadamakaitset, miinitõrjet ja üksuste juhtimise põhitõdesid. Õppustest võtavad osa reservväelased, tegevväelased, ajateenijad ja kaitseliitlased. Mere-siil 2018 toimus 16. – 27. septembrini. Embleemil on kujutatud ankurmiini – pisut siili moodi, kas pole?

Lennubaasi 20. taasloomise aastapäeva embleemi aluseks on lennubaasi embleem, millele on lisatud number 20. Seda embleemi võis kanda lennubaasi teenistuja ainult ühel päeval – 15.05.2017. Embleemi autorid on Raigo Agu ja Kaido Koit.

Õhuväe 95. aastapäeval toimunud lennušõu embleem, mille keskmeks õhuväe vapp ning lennukid taeva all. Embleemi autor on Igmar Ilves.

Saksamaa NATO õhuturbe üksuse embleem on tuletatud meie õhuväe tunnusest (sini-must-valge kolmnurk) ning sellele on lisatud värvid Eesti ja Saksa lipuvärvidest. Hõbedane värv viitab õhuväe kotka värvile ning tähed sellele, mitmendat korda Saksamaa on osalenud baltiriikide õhuturbes – just seda lühend BAP (*Baltic Air Policing*) tähendabki.

Belgia NATO õhuturbe üksuse embleemi kaunistab Eesti kontuur. Embleemil olevad kollased tähed tähistavad seda, mitmendat korda Belgia on osalenud *Baltic Air Policing* ehk siis baltiriikide õhuturbes, must täht tähistab aga Ämari lennubaasi. Embleemi ülaosas Belgia ja all Eesti lipuvärvid. Embleemi autorid on Raigo Agu ja Kaido Koit.

Itaalia NATO õhuturbe üksuse embleemi keskmeks on Itaalia ja Eesti riigi lipud. Äärmised tähed viitavad Itaalia osaluskindadele baltiriikide õhuturbes, keskmine kuldne täht aga tähistab Eestit. Embleemi autorid on Raigo Agu ja Kaido Koit.

Prantsuse NATO õhuturbe üksuse embleemi südameks on meie õhuväe vapp, taustaks Prantsuse ja Eesti lippud. Embleemi autoriteks taas Raigo Agu ja Kaido Koit.

STRATEEGIA, MÄLU JA OSKUSED

Mecardimalid on kohal!

Just strateegiat, mälu ja oskusi on vaja selleks, et saada võitjaks, mängides uhiuut tegevusmängu **Mecard**. See on kaasakiskuv mäng, mis kasutab isevärki sõidukeid – Mecardimale, mis transformeeruvad nutika ja osava mängija poolt juhitud robotiteks. Alles siis, kui auto on muutnud oma kuju, selgub, millist robotit ta endas peidab. Mängu juurde kuuluvad eri värvi kaardid, millele on märgitud punktide arv, mille mängija lahingus saavutab. Mecardi mängib korraga kaks mängijat ning aeg-ajalt võib lahingutegevus minna üsnagi elavaks. Kui leiutad asjaliku strateegia, kasutad nutikalt oma mälu ning õpid mänguks vajalikke oskusi, siis võib sinust õige pea saada Mecardi meister!

Osavate kätega inimesi on meie ümber palju: küllap leidub sinugi klassis, koolis või peres keegi, kelle kuldseid käsi tasub imetleda. Kirjuta ja/või joonista meile teemal „**Kõige osavam**“ ning saada oma töö toimetusele enne **5. novembrit 2018!** Auhinnaks uued Mecardimalid Rimonnelt!

VAATA KA
MECARDI MULTIKAID
KIDZONE TV-S!

KID
ZONE
TV

Maaletooja Rimonne Baltic • www.rimonne.ee

ROBOT! ROBOT!

Viimasel ajal on Piial ja tema robot Robitil käed-jalad tööd täis, sest eneselegi ootamatult hakkasid nad ettevõtjateks. Kõik sai alguse ühel suvepäeval, kui Robit koos sõpradega õues rahvastepalli mängis. „Oh, kuidas tahaks limonaadi,” ütles Sass. Piia oli telekast näinud, et limonaadi ei peagi poest ostma. „Limonaadi saab hoopis ise teha.” Retsept saadi vanaema käest ja koos valmistasidki lapsed maitstva joogi ning läksid seda õue limpsima. Sass pani õues tähele, et limonaadi-isu oli ka kõigil teistel lastel. Siis tuligi Robit koos sõpradega mõttele, et limonaadi võiks teha nii palju, et ka teised lapsed saaksid seda nende käest osta, siis ei peaks nad ükski kaugele poodi minema. Nii said Piiast ja Robitist ettevõtjad.

Kirjutage ja joonistage teiegi oma unistuste seiklustest ja ettevõtmistest robotiga!

Saatke oma joonistused ja kirjatükid toimetusele enne 5. novembrit 2018!

Parimatele auhinnaks **Ozobot Bit** robotid **Insplay!**

Kui sindki huvitavad robotid, siis uuri Robotexi

võistluse maandumislehte: <http://robotex.insplay.eu/>

Kui sulle meeldis see väljakutse ja sa tahad tulla Eesti suurimale robotite võistlusele,

siis loe lisainfot koos ema, isa või õpetajaga: robotex.insplay.eu

või skanneeri QR kood.

Parimatele auhinnaks

Ozobot Bit robotid **Insplay!**

 insplay

